

FVV

XAVF-XATAR MAYDONIDA QALQONMIZ XALQ YONIDA

Gazeta 2004-yil 7-maydan
chiqa boshlagan



O'zbekiston Respublikasi
Favqulodda vaziyatlar
vazirligi nashri



Vaziyat

2026-YIL 8-OKTYABR № 41 (1086)



BARQAROR TARAQQIYOT

MA'LUMKI, BARQAROR RIVOJLANISH DEGANDA, ODATDA, IQTISODIY O'SISH, KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH, AHOLI SALOMATLIGI, SIFATLI TA'LIM, EKOLOGIK MUVOZANAT VA "YASHIL" IQTISODIYOT KABI YO'NALISHLAR KO'Z OLDIMIZGA KELADI. AMMO BU NATIJALARNING BARCHASINI BIRLASHTIRIB TURADIGAN YANA BIR HAL QILUVCHI SHART BOR: INSON, JAMIYAT VA INFRATUZILMANING TURLI XAVF-XATARLARGA BARDOSHLI BO'LISHI. BIR NECHA YILDA QURILGAN MAKTAB, SHIFOXONA, YO'L, ISHLAB CHIQARISH OBYEKTI YOKI XONADON BIRGINA YIRIK YONG'IN, SEL, KO'CHKI, ZILZILA YOKI TEXNOGEN AVARIYA NATIJASIDA JIDDIY ZARAR KO'RISHI MUMKIN. SHU MA'NODA XAVFSIZLIK TARAQQIYOTGA QO'SHIMCHA MASALA EMAS – UNING POYDEVORIDIR. SHU BOIS FAVQULODDA VAZIYATLARNING OLDINI OLISHNI FAQAT QUTQARUV XIZMATLARINING VAZIFASI SIFATIDA QARASH YETARLI EMAS. BU IQTISODIY SIYOSAT, IJTIMOIIY HIMOYA, QURILISH, SOG'LIQNI SAQLASH, TA'LIM VA IQLIMGA MOSLASHISH BILAN UZVIY BOG'LIQ STRATEGIK YO'NALISHDIR. OFAT SODIR BO'LGANDAN KEYIN OQIBATNI BARTARAF ETISH ZARUR, AMMO XAVFNI OLDINDAN ANIQLASH, UNI KAMAYTIRISH VA ODAMLARNI TAYYORLASH ANCHA SAMARALI.

TARAQQIYOT NATIJALARINI HIMOYA QILISH

BMTning Barqaror rivojlanish maqsadlarida ofatlar xavfini kamaytirish bir qator maqsadlar bilan uzviy bog'langan. Jumladan, 1-maqsad – kambag'allikni qisqartirish, 3-maqsad – sog'lom turmush, 4-maqsad – sifatli ta'lim, 9-maqsad – barqaror infratuzilma, 11-maqsad – xavfsiz va barqaror shaharlar hamda 13-maqsad – iqlim o'zgarishiga qarshi choralar xavf-xatarlarga bardoshlilikni kuchaytirish bilan chambarchas bog'liq. Xonadon yong'in tufayli yo'qotilsa, masala faqat mulkka yetgan zarar bilan tugamaydi: oila boshpanasiz qolishi, daromad manbaini yo'qotishi, bolalar ta'limi izdan chiqishi mumkin. Maktab yoki shifoxona zarar ko'rsa, butun hududdagi xizmatlar uzluksizligiga ta'sir qiladi. Demak, oldi olingan har bir xavf – taraqqiyot natijasining saqlab qolingani.

2015–2030-yillarga mo'ljallangan Ofatlar xavfini kamaytirish bo'yicha Senday hadli dasturi ham davlatlarni faqat oqibatni bartaraf etishga emas, xavfni anglash, boshqarish, bardoshli infratuzilma yaratish va tayyorgarlikka sarmoya kiritishga chaqirgan. Profilaktikaga sarflangan mablag' qo'shimcha xarajat emas, inson hayoti, mol-mulk va iqtisodiy natijalarni asrashga kiritilgan investitsiyadir.

BARVAQT PROFILAKTIKAGA URG'U QARATISH

O'zbekistonda ham yondashuv bosqichma-bosqich "hodisa sodir bo'lgandan keyin harakat qilish" modelidan "xavfni oldindan aniqlash va kamaytirish" modeliga o'tmoqda. Davlatimiz rahbari tomonidan imzolangan tegishli farmon ijrosiga ko'ra, mahalla darajasida profilaktika mexanizmlarini rivojlantirish, xavfi yuqori obyektlarda zamonaviy xavf boshqaruvini joriy etish, sun'iy intellekt va raqamli texnologiyalardan foydalanish, monitoring va prognozlashni kuchaytirishni ustuvor vazifalar sifatida belgilandi. Shuningdek, qator qarorlar bilan favqulodda vaziyatlarning barvaqt oldini olish va aholini o'z vaqtida ogohlantirishni FVVning asosiy vazifalaridan etib belgilash, qolaversa, sohani raqamlashtirish va idoralararo ma'lumotlar integratsiyasini kuchaytirish kabi muhim masalalar ham kun tartibiga chiqayotir.

Bu boradagi amaliy ishlar "mahallabay" va "xonadonbay" profilaktikada ko'rinmoqda. Endi muhim masala faqat tadbirlar sonini emas, aniqlangan xavflar nechog'lik bartaraf etilganini ham o'lchashdir. "Aniqlandi – bartaraf etildi – qayta tekshirildi" zanjiri profilaktikaning haqiqiy samarasini ko'rsatadi.

XAVFSIZLIK MADANIYATI – NATIJANING HAL QILUVCHI OMILI

Eng zamonaviy texnika ham odam xavfli vaziyatda qanday harakat qilishni bilmasa, kutilgan natijani bermaydi. Gaz hidi sezilganda, yong'in yoki zilzila paytida, sel va suv toshqini haqida ogohlantirish berilganda nima qilish kerakligini har bir fuqaro bilishi zarur. Maktab va bog'chalarda amaliy mashg'ulotlar, korxona va tashkilotlarda evakuatsiya mashqlari, mahallalarda xonadon xavfsizligi bo'yicha sodda chek-listlar, OAVda mavsumiy xavflarga oid aniq tavsiyalar xavfsizlik madaniyatini shakllantiradi. Bunda odamni qo'rqitish emas, unga vaziyatni boshqara olish ko'nikmasini berish muhim.

Keyingi bosqichda profilaktika natijasini o'tkazilgan tadbirlar soni bilan emas, xavfning real kamayishi bilan baholash zarur. Ma'lumotlarni idoralararo birlashtirish, maktab, shifoxona, kommunal va ishlab chiqarish obyektlarida favqulodda vaziyatda uzluksiz ishlash rejalarini amalda sinab borish, davlat, biznes, ilm-fan va fuqarolik jamiyati hamkorligini kuchaytirish shu maqsadga xizmat qiladi. landi – bartaraf etildi – qayta tekshirildi" zanjiri profilaktikaning haqiqiy samarasini ko'rsatadi.

xavfsizlikdan boshlanadi



MAHALLADAN BOSHLANADIGAN XAVFSIZLIK

Favqulodda xavf odam uchun respublika miqyosida emas, u yashaydigan xonadon, ko'cha, mahalla yoki ish joyida yuz beradi. Bir hududda sel va ko'chki, boshqa joyda yong'in, gazdan zaharlanish, suv toshqini yoki sanoat obyekti bilan bog'liq xavf ustun bo'lishi mumkin. Shu sababli har bir mahalla uchun sodda va tushunarli "xavf pasporti" shakllantirish maqsadga muvofiq: asosiy xavf turlari, evakuatsiya yo'nalishlari, xavfsiz yig'ilish nuqtalari, birinchi yordam imkoniyatlari va yordamga birinchi navbatda muhtoj fuqarolar to'g'risidagi ma'lumotlar muntazam yangilanib turishi lozim.

Bu yerda "hech kimni ortda qoldirmaslik" tamoyili ayniqsa muhim. Keksalar, bolalar va nogironligi bo'lgan shaxslar favqulodda vaziyatda bir xil tezlikda harakat qila olmaydi. Shuning uchun ogohlantirish, evakuatsiya va amaliy mashg'ulotlarda ularning ehtiyojlari oldindan hisobga olinishi kerak. Mahalla xavfsizlik rejasi qog'ozdagi hujjat emas, FVV xodimi, mahalla raisi, tibbiyot xodimi va aholi uchun umumiy harakat algoritmi aylanishi zarur.

ZILZILA VA ERTA OGOHLANTIRISH: TEXNOLOGIYADAN AMALIY HARAKATGA

O'zbekiston uchun seysmik xavf ham alohida ahamiyatga ega. Zilzilani to'xtatib bo'lmaydi, ammo uning oqibatlarini kamaytirish mumkin. Soha taraqqiyoti uchun qabul qilingan farmonlar seysmik xavfsizlik sohasini raqamlashtirish, unga sun'iy intellekt texnologiyalarini tatbiq etish, madaniy meros obyektlari va transport inshootlarining seysmik holatini monitoring qilish kabi vazifalarni belgiladi. Shu bilan birga joriy yil boshidan A-373 va M-39 avtomobil yo'llarida hamda ularga tutash tog'li hududlardan o'tgan temir yo'llarda ko'chki ehtimoli yuqori uchastkalarining doimiy radiolokatsion kosmik monitoringini tashkil etish, shuningdek, seysmik xavfi yuqori hududlarda sun'iy intellekt yordamida kuchli zilzilalarni o'rta va uzoq mudatlarda prognoz qilish amaliyotini yo'lga qo'yish belgilangan. Bu texnologiyalar qaror qabul qilish sifatini oshirishga xizmat qilishi mumkin, ammo ular aholi tayyorgarligi va ishonchli ma'lumot bilan uyg'unlashgandagina to'liq samara beradi.

Shu ma'noda erta ogohlantirishni faqat SMS yoki sirena sifatida tushunish to'g'ri emas. BMTning, asosan, ob-havo, suv, iqlim va ular bilan bog'liq xavflardan aholini himoya qilishga qaratilgan "Barcha uchun erta ogohlantirish" tashabbusida quyidagi asosiy bo'g'inlar ajratib ko'rsatiladi: xavf haqida bilim; aniqlash, kuzatish, monitoring va prognozlash; ogohlantirishni tez va tushunarli yetkazish; tayyorgarlik va javob qaytarish imkoniyatlari. Bu yondashuvning mantig'i favqulodda vaziyatlarda aholini ogohlantirish tizimlari uchun ham muhim: fuqaro "xabarni oldim, endi nima qilaman?" degan savolga aniq javobni bilishi shart. Shuning uchun xabar qisqa, aniq va harakatga yo'naltirilgan bo'lishi, mobil aloqa, televidenie, radio, sirena, ijtimoiy tarmoq va mahalla kabi bir nechta kanal orqali yetkazilishi lozim.

TARAQQIYOTNI QURISH BAROBARIDA UNI HIMOYA QILISH HAM MUHIM

2030-yilgacha belgilangan milliy va global maqsadlarga erishish faqat yangi obyektlar qurish yoki ijtimoiy-iqtisodiy ko'rsatkichlarni yaxshilashdan iborat emas. Erishilgan natijalarni xavf-xatarlardan himoya qila olish ham taraqqiyot sifatini belgilaydi. Maktabni ofatdan himoya qilish – ta'lim natijasini asrash; shifoxonaning favqulodda vaziyatda ham ishlashini ta'minlash – salomatlikni muhofaza qilish; bardoshli uy-joy va mahalla – barqaror shaharning asosi; iqlim xavflarini oldindan baholash esa moslashuv siyosatining amaliy ko'rinishidir.

Shu ma'hoda barqaror rivojlanish – faqat yangi natijalarga erishish emas, ularni asray olish qobiliyati hamdir. Favqulodda vaziyatlarning oldini olish, xavflarni oldindan baholash, aholini tayyorlash va barvaqt ogohlantirish tizimlarini takomillashtirish barqaror taraqqiyot siyosatining ajralmas qismi bo'lishi kerak. Zero, taraqqiyotning haqiqiy barqarorligi uning sur'ati bilangina emas, sinovlarga qanchalik chidamli ekani bilan ham o'lchanadi.

Jahongir ISAYEV,

"Barqaror rivojlanish markazi" NNT bo'lim boshlig'i



JAMOAT XAVFSIZLIGI: xorij tajribasida politsiyaning o'rnini

1829-YILDA LONDONDA BIRINCHI ZAMONAVIY POLITSIYA TASHKIL ETILGANDA UNING ASOSCHISI ROBERT PIL ODDIY, AMMO O'Z DAVRI UCHUN INQILOBIY G'OYANI ILGARI SURGAN EDI: POLITSIYA O'Z KUCHINI QUROLDAN EMAS, XALQNING ISHONCHIDAN OLADI. ORADAN QARIYB IKKI ASR O'TIB, DUNYONING TURLI BURCHAKLARIDA O'TKAZILGAN ISLOHOTLAR BU G'OYANING HAMON HAQ EKANINI ISBOTLAMOQDA. XO'SH, XORIJIY TAJRIBA BIZGA NIMALARNI O'RGATADI?

Robert Pil va uning hamkorlari ishlab chiqqan tamoyillar bugun dunyoning deyarli barcha politsiya akademiyalarida o'rganiladi. Ularning eng mashhuri shunday yangraydi: "Politsiya – bu xalq, xalq esa politsiya". Bu iboraning ma'nosi chuqur: politsiyachi jamiyatdan ajralgan, uning ustida turgan kuch emas, balki jamiyatning o'zi o'z xavfsizligi uchun ajratgan vakildir. Pil tamoyillariga ko'ra, politsiya ishining samaradorligi hibsga olinganlar soni bilan emas, balki jinoyat va tartibsizlikning yo'qligi bilan o'lchanadi.

Bu g'oya uzoq vaqt faqat chiroyli shior bo'lib qoldi. Ammo XX asrning oxiriga kelib, olimlar uni aniq raqamlar bilan tekshira boshladilar. Amerikalik psixolog Tom Tayler minglab fuqarolar o'rtasida o'tkazgan tadqiqotlari natijasida muhim xulosaga keldi. Unga ko'ra, odamlar qonunga asosan jazodan qo'rqganlari uchun emas, balki hokimiyatni adolatli deb bilganlari uchun bo'ysunadi. Politsiya xodimi fuqaroni tinglaganida, unga hurmat bilan muomala qilganida va qarorini xolis asoslaganida, hatto jarima olgan odam ham politsiyaga ishonishda davom etadi. Aksincha, qo'pol muomala qonuniy qarorga nisbatan ham norozilik uyg'otadi. Olimlar bu hodisani "protsessual adolat" deb atadilar.

Bu nazariyaning amaldagi eng yorqin isboti – AQShning Nyu-Jersi shtatidagi Kamden shahri bo'lib, qariyb 77 ming aholiga ega bu shahar uzoq yillar mamlakatning eng xavfli shaharlari ro'yxatida turgan. 2012-yilda bu yerda 67 kishi qotillikka uchradi – bu nisbatan olganda urush holatidagi hududlar ko'rsatkichiga yaqin edi. Aholi politsiyaga shunchalik ishonmas ediki, jinoyat sodir bo'lganda ham ko'pincha qo'ng'iroq qilmasdi, guvohlar esa gapirishdan qo'rqardi.

2013-yil may oyida shahar hokimiyati keskin qarorga keldi: eski shahar politsiyasi tugatilib, uning o'rniga okrug politsiyasi tuzildi. O'zgarish faqat nomda emasdi. Xo-

dimlar mashinalardan tushib, ko'chalarda piyoda va velosipedda patrul qila boshladi. Ular do'konlar bilan so'rashadigan, bolalar bilan to'p tepadigan, mahalla yig'inlarida qatnashadigan bo'ldi.

Kuch ishlatish qoidalar ham tubdan qayta ko'rib chiqildi. Unga ko'ra, o'ldiruvchi kuch faqat inson hayoti xavf ostida bo'lganda so'nggi chora sifatida qo'llaniladigan bo'ldi. Xodimlar esa nizoni so'z bilan yumshatish usullariga o'rgatildi. Eng og'ir hududlarda ishlovchi xodimlar muntazam almashtirib turildi. Buning sababi oddiy: doimiy zo'riqishda ishlagan odam asabiy bo'lib qoladi, asabiy xodim esa xatoga moyil.

Natijada, 2014-yildayoq qotilliklar soni ikki barobar kamaydi, 2025-yilda esa bor-yo'g'i 12 ta holat qayd etildi. Bu 1985-yildan beri eng past ko'rsatkich va 2012-yilga nisbatan 82 foiz kam demakdir. Islohot tashabbuskorlari muvaffaqiyatning asosiy sababini bitta so'z bilan izohlaydi: ishonch. Aholi politsiyaga ishona boshlagach, guvohlar gapira boshladi, jinoyatlar tezroq ochildi, jinoyatchilar esa jazosiz qolmasligini anglay boshladi.

Nyu-Jersi shtatining sobiq bosh prokurori Jon Farmer bu haqda shunday fikr bildiradi: boshqa davlatlarda hokimiyat qiroldan yoki byurokratiyadan kelib chiqsa, AQShda politsiya legitimligining manbai fuqarolardir. Politsiya o'zini "qamal holatidagi kuchdek" his qila boshlaganda esa bu aloqa uziladi. Farmerning fikricha, odamlar xavfli ko'chada yashashni istamaydi, politsiyachilar esa o'z hayotini asossiz xavf ostiga qo'yishni istamaydi – ana shu umumiy manfaat hamkorlikning poydevoridir.

Jinoyatchilik darajasi dunyodagi eng past mamlakatlardan biri bo'lgan Yaponiyada xavfsizlikning "siri" kichkina uychalarda yashiringan. Ular "koban" deb ataladi va shaharlarning deyarli har bir gavjum chorrahasida, vokzal yonida, turar joy masivlari ichida joylashgan. Mamlakat bo'ylab minglarcha koban faoliyat yuritadi. Qishloq

joylarda esa "chyuzausyo" deb ataladigan punktlar bor: u yerda politsiyachi oilasi bilan birga yashaydi va hududning har bir xonadonini shaxsan taniydi.

Kobandagi politsiyachi hududni besh barmog'idek biladi. U adashgan sayyohga yo'l ko'rsatadi, topilgan hamyonni qabul qiladi, yolg'iz yashaydigan qariyalar holidan xabar oladi, maktab o'quvchilarini yo'ldan o'tkazadi. Bundan tashqari, Yaponiya politsiyasi xodimlari muntazam ravishda xonadonlarni aylanib, aholi bilan suhbatlashadi, ularning tashvishlarini so'raydi va favqulodda vaziyatda bog'lanish uchun ma'lumot to'playdi. Yaponlar uchun politsiyachi "jazolovchi" emas, balki mahallaning bir qismi, ishonchli qo'shnidir.

Yaponiya tajribasining yana bir ibratli jihati – murojaatlarni ajratish. Shoshilinch holatda 110 raqamiga qo'ng'iroq qilinadi. Agar masala shoshilinch bo'lmasa – masalan, qo'shnidan bezovta bo'lsangiz, firibgarlikdan shubhalansangiz yoki oilaviy mojaro bo'yicha maslahat kerak bo'lsa – #9110 raqamli maxsus politsiya maslahat xizmati ishlaydi. Bu oddiy yechim shoshilinch xizmatni ortiqcha qo'ng'iroqlardan xalos etadi va odamlarga "mayda" muammosi bilan ham politsiyaga tortinmay murojaat qilish imkonini beradi. Koban bo'lmagan chekka hududlarga esa mikroavtobusdagi ko'chma politsiya punktlari boradi.

Germaniyaning Quyi Saksoniya yerida politsiya boshliqlaridan biri Yoxannes Lind bir necha yil davomida ijtimoiy tarmoqlarda o'z sahifasini yuritdi (politsiyachi-blogger). Uning kekxa ayoldan 50 ming yevroni aldab olgan firibgarlar haqidagi videosi 250 mingdan ortiq marta ko'rildi – bu uning bo'limi xizmat ko'rsatadigan hududning butun aholisidan ham ko'p. Videoda u yoshlarni buvilari va bobolarini bunday firibgarlardan ogohlantirishga chaqirgan edi. Bitta video yuzlab profilaktik suhbatlar bajaradigan ishni bajardi.

Bir kuni shantajga uchragan 16 yashar qiz 110 raqamiga emas, aynan unga ijtimoiy tarmoq orqali yozib, yordam so'radi – chunki u "tanish" politsiyachiga ishonardi. Bugun Quyi Saksoniyada yigirmadan ortiq politsiyachi shunday sahifalarni yuritadi. Germaniyaning turli yerlarida bu borada turlicha qoidalar amal qiladi: birida nashrlar oldindan tasdiqlanishi kerak, boshqasida xodimlarga kengroq erkinlik beriladi. Ammo barchasi bitta haqiqatni tan oladi: bugun odamlar axborotni qayerda olsa, politsiya ham o'sha yerda bo'lishi kerak.

O'zbekistonda profilaktika inspektori instituti Yaponiya kobanining g'oyasiga juda yaqin. Inspektor mahallaga birlashtirilgan, aholini taniydi, muammolarni joyida hal qilishga harakat qiladi. Ammo amaliyotda uning vaqtining katta qismi qog'oz hisobotlar, turli ma'lumotnomalar va vakolatiga kirmaydigan topshiriqlarga sarflanadi. Xorij tajribasi shuni o'rgatadiki, xodimni ko'chaga "qaytarish" uchun avval uni idoradagi ortiqcha yukdan xalos etish kerak. Ish yurituvni raqamlashtirish va ma'muriy ishlarni fuqarolik xodimlarga berish buning eng tez yo'lidir.

Yaponiyaning "maslahat raqami" tajribasi ham biz uchun foydali. Shoshilinch bo'lmagan murojaatlar uchun alohida qisqa raqam yoki onlayn chat 102 xizmatini yuklamadan xalos etadi va aholiga inspektor bilan bevosita bog'lanish imkonini beradi. Germaniya tajribasi esa ichki ishlar organlari xodimlarining ijtimoiy tarmoqlardagi jonli, ochiq muloqoti rasmiy press-revizlardan ko'ra ko'proq ishonch uyg'otishini ko'rsatadi.

Xorijiy tajribani ko'r-ko'rona ko'chirish yaramaydi. Farmer ta'kidlaganidek, hamma shahar uchun yagona retsept yo'q. Bir joyda politsiya xodimlari ortiqcha, boshqa joyda esa yetishmaydi. Lekin asosiy xulosa universal xavfsizlikni faqat politsiyachilar soni yoki tuzilgan bayonnomalar bilan emas, aholining politsiyaga bo'lgan ishonchi bilan o'lchash kerak. Chunki ishonch bor joyda har bir fuqaro tartibning himoyachisiga aylanadi – Robert Pil ikki asr avval aytgani-dek, xalqning o'zi politsiyaga aylanadi.

O'tkirbek DAVLETOV,
O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti dotsenti, PhD



Global dunyoning eng dolzarb mavzulari ro'yxatiga nazar tashlasak, ayni paytda sodir bo'ladigan turli ofatlarning oldini olish va ulardan keladigan zararni kamaytirish chora-tadbirlarini ko'rish muhim masalalardan biriga aylanganiga guvoh bo'lamiz. Ilmiy texnika taraqqiyoti qanchalik rivojlanmasin, tabiat va inson o'rtasidagi ayrim muamolar jumladan, tabiiy ofatlar xavfi yildan-yilga ortib, jiddiy talafotlarga sabab bo'layotgani tashvishlanarlidir.

TABIIY OFATLAR

MONITORINGI KUCHAYTIRILADIMI?

Keyingi vaqtlarda yer kurrasida sodir bo'lgan voqealar ba'zi bir tabiat hodisalari oldida insoniyat birmuncha oqizligini, yetarli darajada tayyor emasligini ko'rsatdi.

Mutaxassislarining ta'kidlashicha, har kuni dunyoda o'rtacha 200 ga yaqin kishi tabiiy ofat qurboni bo'lar ekan. Lekin tabiiy ofatlarni tizginlash, ularning oldini olishning aniq ko'rsatmalarini ishlab chiqish hanuzgacha muammoligicha qolmoqda. Asosiy maqsad sayyoramizda tabiiy ofatlarning xavfini kamaytirish sohasidagi global madaniyatni shakllantirish, tabiiy ofatlar xavfini bartaraf qilish, ularning oqibatlarini kamaytirish va ofatlarga tayyorgarlikni oshirishdir.

Shu o'rinda 2023-yilning 16-martida bo'lgan bir muhim voqeani eslatib o'tmoqchimiz. Ushbu sanada O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev Anqara shahrida Turkiy davlatlar tashkilotining navbatdan tashqari sammitida ishtirok etib, Turkiy davlatlar tashkiloti davlatlari joylashgan hududlar o'z geografik va geologik xususiyatlariga ko'ra tabiiy ofat va xavf-xatarlar faol sodir bo'ladigan makon hisoblanishiga e'tibor qaratgan edi.

– Ming afsuski, so'nggi yillarda global iqlim o'zgarishlari bu kabi vayronkor hodisalar ko'lamini va zararini keskin oshirmoqda, – deya ta'kidlagan Shavkat Mirziyoyev hamda favqulodda holatlarning oldini olish va ularning oqibatlarini bartaraf etish maqsadida tashkilotning tizimli hamkorlik platformasini tashkil etish va uning asosida qator aniq mexanizmlarni yaratish tashabbusini ilgari surgan.

Jumladan, tashkilot doirasida tabiiy ofatlar va favqulodda vaziyatlarning oldini olishga qaratilgan ko'p tomonlama bitimni tezroq ishlab chiqish dolzarb ahamiyatga ega. Bu borada O'zbekiston Turkiya tomoni taqdim etgan fuqarolar muhofazasi bo'yicha tizim yaratish haqidagi hujjat loyihasini to'liq qo'llab-quvvatlaydi.

Shuningdek, favqulodda vaziyatlar bo'yicha vazirliklar o'rtasidagi sheriklik aloqalarini keskin faollashtirish lozimligini ham aytib o'tgan. Davlatimiz rahbari ularning navbatdagi yig'ilishida eng ustuvor yo'nalishlar bo'yicha qo'shma harakatlar

dasturini ishlab chiqishni taklif qilgan.

Tabiiy ofatlarning ijtimoiy va iqtisodiy oqibatlarini bartaraf etishda yaqindan ko'mak ko'rsatish mexanizmlarini joriy etish maqsadga muvofiqligi alohida ta'kidlangan. Oziq-ovqat mahsulotlari va qurilish mollarini to'siqsiz yetkazib berish, sanoatni tiklashga qaratilgan kooperatsiya loyihalarini ishga tushirish taklifi ham ilgari surilgan.

– ILMIY VA TEXNOLOGIK SOHALARDA ERISHILGAN YUTUQLARGA QARAMASDAN ZILZILALAR, SEL VA SUV TOSHQINLARI, O'RMON YONG'INLARI, BO'RONLARNI OLDINDAN ANIQLASH VA ERTA OGOHLANTIRISH HAMON DOLZARB VAZIFA BO'LIB QOLMOQDA. BU JARAYONLARNI CHUQUR O'RGANISH, SOHAGA FAN VA TEXNOLOGIYALARNI KENG JORIY ETISH KATTA IJOBIY SAMARA BERISHI ANIQ, – DEGAN O'ZBEKISTON YETAKCHISI.

Shundan kelib chiqib, Davlatimiz rahbari Tashkilot doirasida Tabiiy ofatlar monitoringi va tahlili markazini tuzish hamda uni Toshkentda joylashtirish tashabbusini ilgari surgan. Bundan tashqari, Turkiy davlatlar tashkilotining favqulodda vaziyatlarga ixtisoslashgan xalqaro tuzilmalar bilan amaliy hamkorligini kuchaytirish lozimligiga alohida e'tibor qaratilgan.

Oradan ikki yil o'tib, 2025-yil 27-iyun kuni O'zbekiston Oliy Majlisi Senati Turkiy davlatlar tashkiloti (TDT) doirasida fuqarolik mudofaasi mexanizmini yaratish to'g'risidagi xalqaro bitimni ratifikatsiya qildi. Mazkur qaror parlament yuqori palatasining navbatdagi yalpi majlisida qabul qilindi. Bitim 2024-yil 6-noyabr kuni Bishkekdagi TDT yig'ilishida O'zbekiston, Ozarbayjon,

Qozog'iston, Qirg'iziston va Turkiya tomonidan imzolangan. U favqulodda vaziyatlarda, xususan, tabiiy ofatlar vaqtida a'zo davlatlar o'rtasidagi o'zaro yordamni tashkil qilish va qidiruv-qutqaruv ishlarini muvofiqlashtirishni ko'zda tutadi. Hujjatga ko'ra, yordam faqat zarar ko'rgan mamlakat tomonidan rasmiy iltimos asosida ko'rsatiladi. Shu bilan birga, bitim qatnashchi davlatlar o'rtasida favqulodda vaziyatlarda tajriba almashish va qutqaruv operatsiyalarini tashkil etish masalalarini ham qamrab oladi. Senatorlar fikriga ko'ra, mazkur ratifikatsiya O'zbekistonning tabiiy ofatlarning oldini olish, ularni prognozlash va tahlil qilish sohasidagi xalqaro hamkorligini mustahkamlab, yangi bosqichga olib chiqadi. Bitimning amalga oshirilishi TDT doirasidagi integratsiyani chuqurlashtirish va mintaqaviy xavfsizlikni mustahkamlashga xizmat qilishi kutilmoqda.

Yana 2023-yil voqealariga qaytsak, 9-avgust kuni ijtimoiy tarmoqlarda bir olamshumul xabar tarqaldi: Xitoy yangi sun'iy yo'ldoshini orbitaga chiqardi. Ayni xabarga ko'ra, L-SAR4 01 sun'iy yo'ldoshi Xitoyning Janubi-G'arbiy qismida joylashgan Sichuan provinsiyaqidagi Shichang sun'iy yo'ldoshni ishga tushirish markazidan "Long March-3B" raketasi orqali uchirildi va yer orbitasiga muvoffaqiyatli joylashtirildi. Gap shundaki, Xitoyning yangi sun'iy yo'ldoshi atmosfera va tabiiy sharoitlarni o'rganishga yuqori aniqlik va samaradorlikka ega va ba'zi baxtsiz hodisalar va tabiiy ofatlarning oldini olishda samarali bo'lishi kutilmoqda. Ushbu qurilma barcha ob-havo sharoitida yuqori aniqlikdagi tasvirlarni olish imkonini beruvchi radar diafragma sintezi bilan jihozlangan.

Sun'iy yo'ldoshdan olingan suratlar Xitoy Favqulodda vaziyatlar vazirligi tomonidan tabiiy ofatlarning oldini olish va oqibatlarini bartaraf etishda foydalaniladi. Shuningdek, u Ekologiya va atrof-muhit vazirligi tomonidan atrof-muhitni muhofaza qilish, tabiiy resurslarni qidirish, qishloq va o'rmon xo'jaligi sohalarda qo'llanilishi ko'zda tutilgan.

– Favqulodda vaziyat vaqt va yosh tanlamaydi, deyishadi. Shunday ekan,

favqulodda vaziyatlarning yuz berishiga, xususan, tabiiy ofatlarga tayyor turish, undan muhofazalanish qoidalarini yoshlikdan boshlab o'zlashtirish lozim, – deydi FVV Akademiyasi huzuridagi Fuqaro muhofazasi instituti o'qituvchisi N.Karimov. – Qayd etish joiz, respublikamiz maydonining anchagina katta qismi seysmik faol hududda joylashgan. Shu boisdan ham zilzila, sel va suv toshqinlari, tuproq va qor ko'chkilari, tog'lardan tosh tushishi hodisalari bilan bog'liq tabiiy ofatlar yuz berishi ehtimoli mavjud. Bu bizdan bu masalaga jiddiy e'tibor qaratish, doimo hushyor va sergak turishni talab etadi.

Darhaqiqat, ofatlar xavfini kamaytirish faoliyati bog'cha va maktabdan boshlanishi zarur. Zero, xalqaro tabiiy ofatlar xavfini kamaytirish sohasidagi umumjahon kompaniyasining amaldagi shiori ana shunday nomlangan. Dunyoda ilmiy-texnik taraqqiyoti qanchalik rivojlanmasin, tabiat va inson o'rtasidagi ayrim muamolar, jumladan tabiiy ofatlar xavfi yildan-yilga ortib, jiddiy talafotlarga sabab bo'lmoqda. Keyingi vaqtlarda Yer kurrasida sodir bo'lgan voqealar ayrim tabiat hodisalari oldida insoniyat birmuncha oqizligini, yetarli darajada tayyor emasligini ko'rsatdi.

2001-yilda Birlashgan millatlar tashkiloti Bosh Assambleyasi tomonidan 56/195-sonli qaroriga asosan har yili 13-oktyabr kuni "Xalqaro tabiiy ofatlar tahlikasini kamaytirish" kuni deb e'lon qilingan. Tabiiy ofatlarni bartaraf etishda muhim omillardan sanalgan fuqaro muhofazasini ta'minlash, aholini favqulodda vaziyatlarda to'g'ri harakatlanishga o'rgatish, ayniqsa, ayollar va bolalarni tayyorlash ahamiyatlidir. Shunday ekan, favqulodda vaziyatlarning yuz berishiga, xususan tabiiy ofatlarga tayyor turish, ulardan muhofazalanish qoidalarini bolajonlarga yoshlikdan boshlab o'rgatish joizdir. Bu jarayonda har birimizning faolligimiz va hushyorligimiz tabiiy ofatlar tahlikasiga qarshi olib borajak birinchi vazifamiz ekanini hamisha yodda tutishimiz zarur.

Muxtasar TOJIMAMATOVA,
"Vaziyat" muxbiri

SOHAGA BAXSHIDA UMR

INSON UMRINING QADRI YILLAR BILAN EMAS, ORTDA QOLDIRGAN EZGU ISHLARI, EL-YURT OSOYISHTALIGI YO'LIDAGI XIZMATI VA SHOGIRDLARIGA BERGAN SABOG'I BILAN O'LCHANADI. AYNIQSA, INSON HAYOTI VA XAVFSIZLIGI UCHUN MAS'ULIYATNI ZIMMASIGA OLGAN QUTQARUVCHI UCHUN HAR BIR XIZMAT KUNI, HAR BIR CHAQIRIQ, HAR BIR QABUL QILINGAN QAROR KATTA MA'NO KASB ETADI. "KASB FIDOYISI" RUKNI ORQALI ANA SHUNDAY QUTQARUVCHILARDAN BIRI, BUXORO VILOYATI FAVQULODDA VAZIYATLAR BOSHQARMASI FAXRIYLAR KENGASHI RAISI, ZAXIRADAGI POLKOVNIK XAYRULLO NURULLAYEVICH ZOIROVNING KO'P YILLIK SHARAFLI XIZMAT YO'LI HAQIDA HIKOYA QILISHNI ISTADIK.



Bugun Buxoro viloyati Favqulodda vaziyatlar boshqarmasi Faxriylar kengashiga rahbarlik qilib kelayotgan zaxiradagi polkovnik Xayrullo Nurullayevich Zoirovning hayot va xizmat yo'li ana shunday mas'uliyat, matonat va sadoqat bilan yo'g'rilgan. Uning qariyb qirq yilga yaqin mehnat faoliyati yong'in-qutqaruv sohasining oddiy xodimi lavozimidan boshlanib, turli rahbarlik vazifalarigacha bo'lgan katta va mashaqqatli yo'lni qamrab oladi.

Xayrullo Nurullayevich 1967-yil 21-avgustda Buxoro tumanida tug'ilgan. Uning kasbiy shakllanishi bevosita amaliyot bilan uyg'un kechgan. Xizmat faoliyatining salmoqli qismi Buxoro viloyatining yong'in xavfsizligi tizimi bilan chambarchas bog'liq. U 1988-yilda Buxoro viloyati IIB Yong'indan saqlash bo'limining 2-mustaqil harbiylashtirilgan o't o'chirish qismida o't o'chiruvchi sifatida xizmat faoliyatini boshlagan bo'lsa, keyingi yillarda ushbu tizimda turli mas'ul lavozimlarda faoliyat yuritib, 1996–1998-yillarda 6-harbiylashtirilgan o't o'chirish qismi boshlig'i, 1998–2001-yillarda mazkur qism boshlig'ining o'rinbosari, 2001-yilda 9-mustaqil harbiylashtirilgan o't o'chirish qismi boshlig'ining o'rinbosari, 2001–2005-yillarda 6-harbiylashtirilgan yong'in xavfsizligi qismi boshlig'i, 2005-yilda 10-harbiylashtirilgan yong'in xavfsizligi qism boshlig'i, 2005–2009-yillarda 3-harbiylashtirilgan yong'in xavfsizligi otryadi komandiri, 2009–2011-yillarda alohida muhim va toifalangan obyektlarda yong'in xavfsizligini ta'minlash guruhi katta muhandisi, 2011–2014-yillarda Buxoro viloyati IIB Yong'in xavfsizligi boshqarmasi boshlig'ining o'rinbosari, 2014–2018-yillarda esa Buxoro viloyati IIB Yong'in xavfsizligi boshqarmasi boshlig'i kabi lavozimlarda mehnat qildi.

Uning xizmat yo'li Buxoro bilan cheklanib qolmadi. Navoiy kon-metallurgiya kombinati hamda boshqa o'ta muhim va toifalangan obyektlarda yong'in xavfsizligini ta'minlash tizimida ham rahbarlik vazifalarini bajardi. 2018–2025-yillarda "Navoiy kon-metallurgiya kombinati" davlat korxonasi obyektlarini yong'indan muhofaza qiluvchi boshqarma boshlig'i, keyingi yillarda esa yong'in xavfsizligini ta'minlashni tashkil etish markazi boshlig'i sifatida mehnat qildi.

Bu lavozimlar ro'yxati, aslida, bir insonning kasbiy o'sishinagina emas, balki

yong'in-qutqaruv sohasidagi katta maktabni anglatadi. Chunki har bir lavozim ortida yuzlab chaqiriqlar, odamlar taqdiri uchun javobgarlik va eng muhimi – o'z vaqtida qabul qilingan to'g'ri qarorlar turadi.

Xayrullo Nurullayevich bilan suhbatlashganda uning xotirasida yillar o'tsa-da, ayrim voqealar hanuz kechagidek saqlanib qolganini his qilish mumkin. U xizmat yillarida respublikaning turli hududlarida sodir bo'lgan murakkab yong'inlar va avariylarni bartaraf etishda ishtirok etgan. Ko'kdumaloq, Sho'rtangaz, Yangi Qoratepa, Sho'rchi, O'rta Buloq, Kemachi, Mo'ynoq va Mirishkordagi gaz favvoralar bilan bog'liq avariya shular jumlasidandir.

Ushbu voqealarni eslar ekan, Xayrullo Nurullayevich shunday deydi:

– Yong'in yoki avariya sodir bo'lgan joyga borganda, birinchi navbatda, vaziyatni tez baholashga to'g'ri keladi. Bu yerda vaqt juda qimmat. Qarorni kech qabul qilish oqibatni yanada og'irlashtirishi mumkin. Shuning uchun qutqaruvchi, avvalo, o'zini emas, odamlarning hayotini, yon-atrofdagi obyektlarning xavfsizligini o'ylashi kerak. Bu qarorlar uning butun xizmat faoliyati mazmunini ifoda etadi.

Ayniqsa, 2012-yil oktyabr oyida Kogon tumanidagi "KARPET" gilam to'qish korxonasida sodir bo'lgan yong'in uning xotirasiga qattiq muhrlangan. Yong'in dastlab bino oldida nazoratsiz qoldirilgan chiqindilarni yoqishdan kelib chiqqan va omborxonaga o'tgan. Sintetik mahsulotlarning tez alanganishi oqibatida yong'in maydoni qisqa vaqt ichida kengayib, tutash ishlab chiqarish sexiga ham jiddiy xavf solgan. Obyektning suvsiz hududda joylashgani vaziyatni yanada murakkablashtirgan.

– O'sha paytda yong'inni jilovlash uchun mavjud kuch va vositalar safarbar qilingan edi. Jangovar uchastkalar tashkil etildi. Ammo omborxonadagi katta hajmdagi mahsulotlar qattiq yonayotgan, alanga atrofdagi devorlarga katta ta'sir ko'rsatayotgan edi. Bundan tashqari, yong'inga tutash xonalarda

ishlab chiqarish stanoklari joylashgani uchun har bir qarorni juda ehtiyotkorlik bilan qabul qilish kerak edi, – deya eslaydi u.

Vaziyat tobora murakkablashgan bir paytda yong'in o'chirish shtabida qo'shimcha imkoniyatlar muhokama qilinadi. Bino yaqinidan temir yo'l liniyasi o'tgani e'tiborga olinib, yong'in o'chirish poyezdidan foydalanish taklifi bildiriladi.

– Temir yo'l poyezdini jalb qilish taklifini kiritdim. Qisqa vaqt ichida yong'in o'chirish poyezdi yetib kelib, vazifani bajarishga kirishdi. Shundan so'ng alanganing pasayishi boshlandi. Bu kabi vaziyatlarda mavjud imkoniyatdan to'g'ri foydalanish va hamjihatlik hal qiluvchi ahamiyatga ega, – deydi Xayrullo Nurullayevich.

Suhbatdoshimizning xizmat yo'lida ustoz-shogird an'anasi alohida o'rin tutadi. Uning o'zi ham bir paytlar katta tajribaga ega rahbarlardan saboq olgan bo'lsa, bugun ko'plab yosh xodimlarga ustozlik qilib kelmoqda.

Uning tashabbusi va mehnati bilan bir qator yong'in-qutqaruv qismlarining tashkil etilishi, ularning moddiy-texnik bazasini mustahkamlash va shaxsiy tarkib uchun zarur sharoitlarni yaratish ishlari amalga oshirilgan. Ayniqsa, Buxoro viloyati Yong'in xavfsizligi boshqarmasiga rahbarlik qilgan davrida hududdagi yong'in xavfsizligi tizimini takomillashtirish, bo'linmalarining faoliyatini muvofiqlashtirish, shaxsiy tarkibning kasbiy tayyorgarligini oshirish, moddiy-texnik bazani mustahkamlash va aholining xavfsizligini ta'minlashga qaratilgan ishlarni tashkil etishga katta e'tibor qaratdi. Uning tashabbusi bilan Buxoro viloyatining Qorovulbozor tumanidagi "Janubiy Kemachi" neft va gaz konlarini muhofaza qiluvchi 12-yong'in-qutqaruv qismi, Gazli shahridagi 14-yong'in-qutqaruv qismi, Kogon tumanidagi 11-kasbiylashtirilgan yong'in-qutqaruv qismi kabi bo'linmalarining tashkil etilishiga munosib hissa qo'shildi. Shuningdek, 2015-yilda uning muallifligida Buxoro viloyati FVB bazasida respublikada birinchilardan bo'lib shaxsiy tarkibning ruhiy tayyorgarligini oshirishga xizmat qiluvchi o'quv-mashq majmualari va yo'laklari joylashtirilgan yong'in o'chiruvchilarning olovli mashq avtomobili yaratildi. Bularning barchasi uning Buxoro viloyatidagi xizmat faoliyati oddiy lavozimlar almashinuvidan iborat bo'lmaganini, balki hudud yong'in xavf-

sizligi tizimining rivoji, yangi bo'linmalarni shakllantirish, zamonaviy tayyorgarlik usullarini joriy etish va professional kadrlar salohiyatini oshirishga qaratilgan izchil mehnat maktabi bo'lganini ko'rsatadi.

Biroq Xayrullo Nurullayevichning qiyofasini faqat xizmatdagi lavozimlar va murakkab voqealar bilan ifodalash kamlik qiladi. Uning hayotida oila, farzandlar va nabiralar ham alohida o'rin tutadi.

Qutqaruvchilik kasbi insondan nafaqat jismoniy jasorat, balki uning oilasidan ham katta sabr-toqat talab qiladi. Kunning istalgan vaqtida chaqiriq, tungi navbatchilik, uzoq hududlarga xizmat safari – bularning barchasi oila a'zolaridan tushunish va qo'llab-quvvatlashni talab etadi. Shu ma'noda Xayrullo Nurullayevichning bugungi yutuqlarida oilasining ham o'ziga xos o'rni bor. Turmush o'rtog'i bilan birga farzandlarini kamolga yetkazgan, ularning ta'lim-tarbiyasi va hayotda o'z o'rnini topishiga doimo e'tibor qaratgan. Uning to'rt nafar farzandi, 10 nafar nevarasi bor.

Nafaqaga chiqish Xayrullo Nurullayevich uchun faoliyatning tugashi emas, aksincha, ko'p yillik tajribasini yanada kengroq maydonda davom ettirish imkoniyati bo'ldi. Bugun u Buxoro viloyati Favqulodda vaziyatlar boshqarmasi Faxriylar kengashi raisi sifatida faoliyat yuritib, sohada ko'p yillar xizmat qilgan faxriylarni birlashtirish, ularning holidan xabar olish, tajribasini yosh avlodga yetkazish va faxriylarning boshqarma hayotidagi ishtirokini ta'minlashga alohida e'tibor qaratmoqda.

Bayramlar arafasida faxriylarni yo'qlash, holidan xabardor bo'lish – uning uchun oddiy vazifa emas, insonlik burchi. Chunki sohada yillar davomida yelkama-yelka xizmat qilgan insonlar taqdiriga befarq bo'lmashlik ham qutqaruvchilik an'analariining bir qismi hisoblanadi. Faxriylar kengashi orqali boshqarmada o'tkazilayotgan turli tadbirlarga kekxa avlod vakillarini jalb etish, ularning yosh xodimlar bilan uchrashuvlarini tashkil etish, ustozlar tajribasini yoshlarga yetkazish an'ana tusiga kirgan. Ayniqsa, ko'p yillar sohada xizmat qilib, bugun nafaqa gashtini surayotgan bir necha faxriylarning hamda xizmat burchini bajarib, bugun oramizda bo'lmagan marhum xodimning turmush o'rtog'iga "Fidoi xizmatlari uchun" ko'krak nishonini taqdim etish masalasida yaqindan ko'maklashgani, ularning xizmatlari va oila a'zolarining munosib e'tirof etilishi uchun takliflar kiritgani Faxriylar kengashi faoliyatining insonparvarlik mazmunini yanada ochib beradi.

Eng muhimi, bugun uning tajribasi o'zidan keyingi avlodga o'tib bormoqda. polkovnik Zoirov Buxoro viloyati FVB va quyi tizimlarida xizmat qilayotgan yosh harbiy xizmatchilar va xodimlarga ustozlik qilib, ularni Vatanga sadoqat ruhida tarbiyalashda davom etmoqda.

Inson hayotida lavozimlar almashadi, unvonlar ortida qoladi, xizmat formasi esa bir kun yechiladi. Ammo el xavfsizligi yo'lida qilingan mehnat, qutqarilgan insonlar hayoti, yoshlarga berilgan saboq va shogirdlar qalbida qolgan ustozlik izi yo'qolmaydi.

Zaxiradagi polkovnik Xayrullo Nurullayevich Zoirovning hayot yo'li ana shu haqiqatning yorqin ifodasidir. Uning uchun xizmat – lavozim emas, hayot tarzi. Rahbarlik – unvon emas, mas'uliyat. Faxriylik esa xizmatdan uzilish emas, aksincha, yillar davomida orttirilgan tajribani yosh avlodga yetkazishning yangi bosqichidir.

Nargiza NURULLAYEVA,

Buxoro viloyati FVB
Axborot xizmati xodimi

BUGUNGI KUNDA FAVQULODDA VAZIYATLARNING OLDINI OLISH VA ULARDAN AHOLINI MUHOFAZA QILISH SOHASI UCHUN ZAMONAVIY BILIM VA KO'NIKMALARGA EGA, MALAKALI KADRLAR TAYYORLASH MUHIM AHAMIYAT KASB ETMOQDA.

Yangi imkoniyatlar sari dadil qadam

Shu maqsadda FVV Akademiyasida ta'lim jarayoni takomillashtirilib, yangi yo'nalishlar joriy etilmoqda. 2026/2027-o'quv yilidan bakalavriatda "Hayot faoliyati xavfsizligi", "Kimyo muhandisligi", "Ekologiya va atrof-muhit muhofazasi", magistraturada esa "Ekologiya", "Kimyoviy texnologiya", "Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi" mutaxassisliklari bo'yicha ta'lim olish imkoniyati yaratildi.

Akademiyada rahbar va mas'ul xodimlarni qayta tayyorlash, malakasi-ni oshirish, ilmiy-tadqiqot ishlarini rivojlantirish hamda zamonaviy texnologiyalarni ta'lim jarayoniga joriy etishga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Bugungi yangilanishlardan asosiy maqsad – favqulodda vaziyatlarda tezkor va to'g'ri qaror qabul qila oladigan, yuksak kasbiy salohiyatga ega mutaxassislarni tayyorlashdir.

Husan BOBONOV,

Favqulodda vaziyatlar akademiyasi Ofitserlarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish fakulteti boshlig'i, polkovnik

Gulnoza ISMOILOVA,

Andijon viloyati FVB "UzAuto Motors" AJ Obyektlaridagi favqulodda vaziyatlar bo'linmasi inspektori, kapitan



BUXORO VILOYATI FAVQULODDA VAZIYATLAR BOSHQARMASI TOMONIDAN "BUXORO VILOYATI TELERADIOKOMPANIYASI"DA "TABIIY VA TEXNOGEN XUSUSIYATLI FAVQULODDA VAZIYATLAR SODIR BO'LGANDA OBYEKT RAHBARIYATI VA FVDT XIZMATLARINING HAMKORLIKDAGI HARAKATLARI" MAVZUSIDA MAXSUS-TAKTIK O'QUV MASHQI O'TKAZILDI.

Unda fuqaro muhofazasi tuzilmalari bilan bir qatorda Favqulodda vaziyatlar volontyorlari ham faol ishtirok etdi. Mashq davomida favqulodda vaziyat yuzaga kelganda xodimlarni xavfsiz hududga evakuatsiya qilish, vaziyatni tezkor baholash, tegishli xizmatlar bilan hamkorlik qilish hamda belgilangan tartibda harakatlanish bo'yicha amaliy vazifalar bajarildi.

Darhaqiqat, favqulodda vaziyatlar volontyorligi bu yoshlarning bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etish bilan birga, ularni hayotiy ko'nikmalarga ega, faol va tashabbuskor fuqarolar sifatida

Xavfsiz muhit tayanchi

tarbiyalashning samarali vositalaridan biridir. Volontyor yoshlar xavfsizlik qoidalarini o'rganish, profilaktik tadbirlarda ishtirok etish, aholiga zarur tavsiyalarni yetkazish va favqulodda vaziyatlarda yordam ko'rsatish madaniyatini targ'ib etish orqali jamiyatda xavfsizlik muhitini mustahkamlashga o'z hissasini qo'shadi. Eng muhimi, bunday faoliyat yoshlar qalbida Vatanga, xalqiga va jamiyatiga daxldorlik tuyg'usini kuchaytiradi.

Humoyun YODGOROV,

Buxoro viloyati FVB Maxsus qutqaruv kuchlari bo'limi boshlig'i, mayor

YOSHLAR — JAMIYATNING ERTANGI KUNI, MAMLAKAT TARAQQIYOTINING MUHIM TAYANCHI. SHU BOIS ULARNI HAR TOMONLAMA QO'LLAB-QUVVATLASH, BO'SH VAQTINI MAZMUNLI TASHKIL ETISH, BANDLIGINI TA'MINLASH, KASB-HUNARGA YO'NALTIRISH HAMDA TURLI SALBIY TA'SIRLARDAN ASRASH BUGUNGI KUNNING MUHIM VAZIFALARIDAN BIRIDIR.



Natijalar sarhisobi

Mahallalarda yoshlar bilan ishlash masalalarini muvofiqlashtirish bo'yicha Respublika komissiyasining bayoni hamda favqulodda vaziyatlar vazirining 2026-yil 10-fevraldagi "Vazirlik tizimiga birlashtirilgan yoshlar bilan manzilli ish tashkil etish to'g'risida"gi buyrug'i ijrosini ta'minlash maqsadida Toshkent viloyati FVB shahar-tuman favqulodda vaziyatlar bo'limlarida bir qator ishlar amalga oshirildi.

Xususan, mazkur hujjat asosida uyushmagan va og'ir toifadagi yoshlar bilan ishlash tizimi yo'lga qo'yilib, ular 8 ta toifaga ajratildi. Shundan Toshkent viloyati Favqulodda vaziyatlar bosh boshqarmasiga 4-toifa, ya'ni ma'muriy huquqbuzarlik sodir etgan va profilaktik hisobda turuvchi yoshlar birlashtirilgani alohida ahamiyatli.

Belgilangan tartibga ko'ra, mas'ul rahbarlar har haftaning payshanba kuni birlashtirilgan yoshlar bilan uchrashib, ularning yashash sharoiti, oilaviy muhiti, bandligi, qiziqishlari va mavjud muammolarini o'rganmoqda. Raqamlarga nazar tashlasak, bugungi kunga qadar birlashtirilgan 146 nafar profilaktik hisobdagi yoshning 131 nafari, ya'ni qariyb 90 foizi og'ir toifadan chiqarilib, sog'lom hayot tarziga qaytarildi. Yoshlar bilan ishlash jarayonida ular da mavjud 176 ta turli muammo aniqlanib, individual dasturlarga kiritildi. Shundan 151 tasi, ya'ni qariyb 86 foizi bartaraf etildi va yoshlarga turli yo'nalishlarda ijtimoiy yordam ko'rsatildi.

Yoshlarni salbiy ta'sirlardan asrash bilan bir qatorda ularning bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etish, vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, sport va sog'lom turmush tarziga keng jalb etishga ham alohida

e'tibor qaratilmoqda. Shu maqsadda joriy yil boshidan buyon viloyatda 1170 marotaba "Ochiq eshiklar kuni", "Rahbar va yoshlar uchrashuvi", "Qutqaruvchilik – sharaflilik kasb", "Uch avlod uchrashuvi", "Yosh qutqaruvchi" kabi ma'naviy-ma'rifiy, vatanparvarlik va sport tadbirlari tashkil etildi. Ushbu tadbirlarga jami 48 ming 742 nafar yosh qamrab olindi.

Toshkent viloyati Favqulodda vaziyatlar bosh boshqarmasida yoshlar bilan ishlash masalasi rahbariyatning doimiy e'tiborida. Xususan, Toshkent viloyati Favqulodda vaziyatlar bosh boshqarmasi boshlig'i podpolkovnik A.A. Alimjonov tomonidan har payshanba kuni yoshlar bilan ochiq va samimiy muloqotlar tashkil etib kelinmoqda. Ushbu uchrashuvlarda yoshlarning murojaatlari tinglanib, ularni qiyinayotgan muammolar bevosita o'rganiladi. Yoshning muammosini faqat qog'ozda qayd etish emas, balki uning yechimini topish, zarur hollarda tegishli tashkilotlarga murojaat qilish va natijasini nazoratga olishga alohida ahamiyat berilmoqda.

Eng muhimi, bu jarayonda "birlashtirish"ning o'zi bilan cheklanib qolmasdan, har bir yoshning hayotida ijobiy o'zgarish bo'lishiga erishish maqsad qilingan. Bugun Toshkent viloyatida yoshlar bilan olib borilayotgan manzilli ishlarning asosiy mezon ham shu – raqamlar ortida turgan har bir yoshning taqdiri, uning kelajakka ishonchi va jamiyatda munosib o'rin topishi.

Javlon XOKIMJONOV,

Toshkent viloyati FVB Axborot xizmati boshlig'i

FAVQULODDA VAZIYATLAR VAZIRLIGI TIZIMIDA

XIZMAT QILAYOTGAN YOSH HARBIY XIZMATCHILAR O'RTASIDA KITOBXONLIK

MADANIYATINI YUKSALTIRISH, ULARNING MA'NAVIY-INTELLEKTUAL SALOHİYATINI OSHIRISH HAMDA BADIY ADABIYOTGA BO'LGAN QIZIQISHINI YANADA KUCHAYTIRISH MAQSADIDA TASHKIL ETILGAN "YOSH KITOBXON" KO'RIK-TANLOVINING RESPUBLIKA BOSQICHI O'Z YAKUNIGA YETDI.

G'oliblar aniqlandi



Tanlov davomida yosh harbiy xizmatchilar o'zlarining kitobxonlik darajasi, keng dunyoqarashi, badiiy adabiyotga bo'lgan qiziqishi hamda bilim va salohiyatlarini namoyon etdilar. Ishtirokchilar uchun tashkil etilgan bellashuvlar ularning nafaqat adabiyotga bo'lgan mehrini, balki mustaqil fikrlash, tezkor va mantiqiy xulosa chiqarish qobiliyatlarini ham sinovdan o'tkazdi.

Qizg'in va muhosasiz kechgan bahslar yakuniga ko'ra, tanlovning respublika bosqichida quyidagi ishtirokchilar g'olib va sovrindorlar qatoridan joy oldi:

1-o'rin – Favqulodda vaziyatlar vazirligi Akademiyasi kursanti Ahadov Jon-Muhammad Komiljon o'g'li;

2-o'rin – Xorazm viloyati Favqulodda vaziyatlar boshqarmasi xodimi, katta leytenant Polvanov Dilshod Polvannazir o'g'li;

3-o'rin – Jizzax viloyati Favqulodda vaziyatlar boshqarmasi xizmatchisi Ismailov Doston Arslon o'g'li.

Mazkur tanlov yosh harbiy xizmatchilar orasida kitobxonlik muhitini yanada rivojlantirish, ma'naviy-ma'rifiy bilimlarni mustahkamlash va bo'sh vaqtni mazmunli tashkil etishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Hojiakbar RUSTAMOV,

Xorazm viloyati FVB Axborot xizmati boshlig'i, katta leytenant

MARRA SARI INTILGAN SPORTCHI

YONG'IN-QUTQARUV SPORTIDA G'ALABA FAQAT TEZLIK BILAN BELGILANMAYDI. BU MAYDONDA HAR BIR HARAKAT ANIQ, HAR BIR SONIYA QADRLI. TO'SIQLARDAN O'TISH, NARVONDAN KO'TARILISH, CHAQQONLIK VA KUCHNI BIR VAQTDAMOYON ETISH SPORTCHIDAN MUNTAMAM MASHG'ULOT, SABR VA KATTA IRODA TALAB QILADI. SHU BOIS SPORTDA ERISHILGAN HAR BIR NATIJA ORTIDA UZOQ TAYYORGARLIK VA TINIMSIZ MEHNAT YOTADI.



Bugun ana shunday murakkab va mas'uliyatli sport turida O'zbekiston nomini munosib himoya qilib kelayotgan sportchilardan biri – Abdulvosit Rahmonovdir. Hali yosh bo'lishiga qaramay, u yurtimiz va xalqaro maydonlarda o'z nomini yuqori natijalari bilan tanitishga ulgurdi. Uning hisobida O'zbekiston chempionatlaridagi g'alabalar, jahon chempionatlaridagi medallar, jamoaviy muvaffaqiyatlar va milliy rekordlar bor. Eng muhimi, sportchining o'zi uchun bu natijalar yakuniy manzil emas, oldinda hali zabt etilishi kerak bo'lgan marralar ko'p.

Abdulvosit Rahmonov 1997-yil 6-mart kuni Andijon viloyati Oltinko'l tumanining Maslakat qishlog'ida tavallud topgan. Uning sportga qiziqishi juda erta uyg'ongan. To'rt yoshidan boshlab mohir ustoz Otabek Qurbonov qo'l ostida taekvondo-ni yo'nalishi bo'yicha shug'ullana boshlagan.

Yosh sportchi uchun dastlabki mashg'ulotlar shunchaki jismoniy chiniqish emas, balki intizom va mehnat maktabi ham bo'ldi. U taekvondo bo'yicha Andijon viloyati va O'zbekiston chempionatlarida bir necha bor g'oliblikni qo'lga kiritdi.

Ammo maktab davrida uning sport faoliyatida yangi yo'nalish paydo bo'ldi. To'qqizinchi sinfda o'qib yurganida "Yosh qutqaruvchi" musobaqasida qatnashishga taklif etildi. Aynan shu musobaqa yong'in-qutqaruv sportiga bo'lgan qiziqishini kuchaytirdi.

2013-yilda Navoiy viloyatida o'tkazilgan musobaqada birinchi o'rinni egallashi esa uning tanlovini yanada mustahkamladi, barqaror qildi. Shundan so'ng yosh sportchi ushbu yo'nalishda muntazam shug'ullanib, 2013–2017-yillar davomida yosh qutqaruvchilar o'rtasidagi barcha musobaqalarda qatnashdi, bir necha bor O'zbekiston chempioni bo'ldi.

2017-yil Abdulvosit Rahmonov hayotida muhim bosqich bo'ldi. U Favqulodda vaziyatlar vazirligi tizimiga qutqaruvchi sifatida xizmatga kirdi. 2017–2022-yillar davomida Bo'ston tumanida faoliyat yuritdi. Qutqaruvchilik xizmatidagi amaliy tajriba uning sport faoliyatiga ham o'z ta'sirini ko'rsatdi. Chunki yong'in-qutqaruv sporti bilan amaliy xizmat o'rtasida bevosita bog'liqlik mavjud. Tezkorlik, epcillik, jismoniy chiniqish, vaziyatni to'g'ri baholash va belgilangan vazifani qisqa vaqtda bajarish har ikki yo'nalishda ham muhim.

2022-yildan Asaka tumanidagi 6-yong'in-qutqaruv qismida faoliyatini davom ettirdi. 2023-yilda Andijon viloyati Favqulodda vaziyatlar boshqarmasining Aloqa bo'limida texnik lavozimda ishladi. 2024–2025-yillarda Andijon shahar 2-qutqaruv qismida mutaxassis sifatida xizmat qildi. 2025-yilning ikkinchi yarmidan boshlab esa "Uzavtomotors" AJda guruh komandiri lavozimida faoliyat yuritmoqda.

Kasbiy bilim va malakasini oshirishga ham alohida e'tibor qaratib kelayotgan sportchi qahramonimiz 2026-yil sentabr oyida Favqulodda vaziyatlar vazirligi Akademiyasida 45 kunlik o'quv kursida tahsil oldi. Kursni muvaffaqiyatli tamomlab, leytenant unvonini qabul qildi.

Shuningdek sportchi-qutqaruvchi Abdulvosit Rahmonov 2018–2023-yillarda Andijon viloyati Zahiriddin Muhammad Bobur nomidagi Andijon davlat universitetining jismoniy madaniyat fakultetida tahsil olgan.

2018-yilda Abdulvosit O'zbekiston yong'in-qutqaruv sporti terma jamoasi a'zosiga aylandi. Shu tariqa u xalqaro musobaqalarda mamlakatimiz sharafini himoya qilish imkoniyatiga ega bo'ldi. Terma jamoa safidagi dastlabki yillar Abdulvosit uchun katta tajriba maktabi bo'ldi. Xalqaro musobaqalarda turli mamlakatlarning

kuchli sportchilari bilan bellashish unga o'z imkoniyatlarini yanada chuqurroq baholash imkonini berdi.

2019-yilda Rossiyaning Saratov shahrida o'tkazilgan musobaqada O'zbekiston terma jamoasi 3-o'rinni, 2021-yilda Qozog'istonda bo'lib o'tgan musobaqada jamoamiz 2-o'rinni qo'lga kiritdi. 2022-yilda Samarqand shahrida o'tkazilgan jahon chempionatida esa O'zbekiston terma jamoasi 3-o'rin bilan taqdirlandi. Har bir musobaqa sportchi uchun alohida saboq bo'ldi. Natija bilan birga tajriba ham ortib bordi. Bu tajriba keyingi yillarda yanada yuqori ko'rsatkichlarga zamin yaratdi.

Qahramonimiz 2023-yil Turkiyaning Istanbul shahrida o'tkazilgan jahon chempionatida 100 metrga to'siqlar osha yugurish bahsida 15,48 soniya natija qayd etib, 3-o'rinni egalladi va bronza medalini qo'lga kiritdi. Mazkur natija O'zbekiston milliy rekordi sifatida qayd etildi. Shu chempionatda 4x100 metr estafeta bahsida O'zbekiston terma jamoasi 55,06 soniya natija bilan birinchi o'rinni egalladi va milliy rekord o'rnatdi. Istanbuldagi muvaffaqiyat sportchi uchun navbatdagi bosqichga yo'l ochdi. Erishilgan natija esa uni yanada yuqori ko'rsatkichlar sari intilishga undadi.

2024-yilda Xitoyning Xarbin shahrida o'tkazilgan jahon chempionatida Abdulvosit yana yuqori natija qayd etdi. 100 metrga to'siqlar osha yugurish bahsida 15,48 soniyalik natija bilan O'zbekiston rekordini yangilashga muvaffaq bo'ldi. 2025-yil Saudiya Arabistonining Ar-Riyod shahrida o'tkazilgan jahon chempionati esa yana bir milliy rekord bilan yodda qoldi. Ishg'ol narvonida to'rtinchi qavatga ko'tarilish bahsida Abdulvosit 13,70 soniya, 100 metrga to'siqlar osha yugurishda esa 15,62 soniya natija ko'rsatdi. Ikki yo'nalishdagi natijaning umumiy ko'rsatkichi 29,32 soniyani tashkil etdi va O'zbekiston milliy rekordi sifatida qayd etildi. Avvalgi rekord 29,45 soniya edi. Bu hayajonli daqiqalar hozir so'z bilan aytganda ikki jumlagi, ikki satrga jo bo'ladi. O'sha paytda esa bu yutuq o'z egasini qanchalar ko'klarga ko'targanini tasavvur qilish mumkin.

Musobaqa yakunida O'zbekiston erkaklar terma jamoasi umumjamoa hisobida 2-o'rinni egalladi.

Abdulvosit Rahmonov uchun 2026-yil ham muvaffaqiyatli tarzda davom etmoqda. U 4-8-avgust kunlari o'tkazilgan O'zbekiston Ochiq chempionatida o'quv minorasining to'rtinchi qavatiga ko'tarilish bahsida 13,58 soniya natija bilan 1-o'rinni egalladi. Bu natija sportchining o'z ustida ishlashdan to'xtamayotganini yana bir bor ko'rsatdi. Chunki yuqori natijani saqlab qolishning

o'zi yetarli emas. Sportchi har bir yangi mavsumda undan-da yaxshiroq ko'rsatkichga intilishi kerak. Endilikda Abdulvositning nigohi Ozarbayjonning Boku shahrida 2026-yil noyabr oyida o'tkaziladigan jahon chempionatiga qaratilgan. U hozirda tinimsiz sport mashg'ulotlari bilan band.

– Ko'p maqsadlarimga bosqichma-bosqich erishib boryapman. Yana oldimda kattaroq, ulkanroq, mehnat-mashaqqatni yanada kuchli talab qiladigan maqsadlar bor. Jahon rekordlarini o'rnatish, O'zbekiston bayrog'ini yanada baland ko'tarish va yurtimizni dunyoga tanitish – eng katta niyatlarimdan, – deydi qahramonimiz.

Sportchining shakllanishida ustozlarning o'rni beqiyos. Abdulvosit Rahmonov ham o'zining bugungi natijalarida murabbiylarining mehnati katta ekanini alohida ta'kidlaydi. Uning ustozlari qatorida podpolkovnik Xurshidbek Abdullayev, kapitan Otabek Qurbonov, Umid Boltabekov va Sanjar Tojiboyevlarning nomlarini hurmat bilan tilga olish mumkin. Ayniqsa, Otabek Qurbonov bilan boshlangan ustoz-shogirdlik munosabati uning sportdagi dastlabki qadamlaridan boshlab shakllangan va ajoyib xotiralarga, ta'sirchan voqealarga boy. Taekvondodagi ilk mashg'ulotlar, keyinchalik yong'in-qutqaruv sportidagi bellashuvlar bularning barchasi sportchining xarakteri va dunyoqarashini birdek boyitib bordi.

Qadimiy mavzudagi dostonlarda ko'plab qahramonlar madh etiladi. Bugun ham xuddi shunday qahramonlar bor. Faqat bugun sharoit o'zgargan. Qahramonlikni namoyish qilish mumkin bo'lgan maydonlar boshqa.

Sport maydonidagi har bir soniya, xizmatdagi har bir daqiqa katta mas'uliyatni talab qiladi. Bu ikki yo'nalish bir inson faoliyatida uyg'unlashganda esa tezkorlik bilan bir qatorda matonat, intizom va jasorat ham muhim ahamiyat kasb etadi. Yong'in-qutqaruv sportining o'ziga xosligi ham shunda. Bugun musobaqada chiniqqan mahorat ertaga xizmat jarayonida inson hayotini asrashga xizmat qilishi mumkin.

Shu ma'noda, rekord va medallar bu yo'lning faqat bir ko'rinishi, xolos. Uning zamirida Vatanga xizmat qilishdek ulug' maqsad, ustozlardan olingan saboqni munosib darajada oqlash va o'z kasbiga sadoqat mujassam. Chunki bu yo'lga marrani faqat sekundomer belgilamaydi. Haqiqiy natija inson hayoti va yurt manfaatiga xizmat qilish bilan o'lchanadi.

Gulnora SHERMATOVA,
"Vaziyat" muxbiri



O'zbek tili tanlovi

TIL – MILLATNING MA'NAVIY QIYO-FASI, TARIXI, O'ZLIGI, QADRIYATLARI VA MILLIY RUHINI O'ZIDA MUJASSAM ETGAN BEBAHO BOYLIK.

Davlat tiliga hurmat, undan to'g'ri va samarali foydalanish har bir davlat organi xodimining kasbiy madaniyati va mas'uliyatining muhim ko'rsatkichlaridan hisoblanadi.

Shu ma'noda, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi tomonidan "21-oktabr – O'zbek tili bayrami" munosabati bilan prokuratura organlari xodimlari o'rtasida har yili an'anaviy tarzda respublika tanlovi o'tkazib kelinadi.

Bu yilgi tanlov "Millat ona tili bilan tirikdir!" mavzusida bo'lib o'tmoqda.

O'tgan haftada tanlovning hududiy bosqichlari yakunlandi. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Harbiy prokuraturasida ham tanlovning "Tizimli-tahliliy ish", "Savodxonlik" va "She'riyat" yo'nalishlarida qizg'in bellashuvlar bo'lib o'tdi.

Jarayonda ishtirokchilar o'z bilim, malaka va ijodiy salohiyatlarini namoyon etishdi. Yakunda g'olib va sovrindorlar maxsus diplom, pul mukofoti va esdalik sovg'alar bilan taqdirlandilar.

Asliddin BOLTAYEV,

O'zbekiston Respublikasi

Harbiy prokurorining

katta yordamchisi, adliya mayori

Yetakchi mutaxassislar bir MAYDONDA

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI FAVQULODDA VAZIYATLAR VAZIRI GENERAL-MAYOR AZIZBEK IKROMOV BOSHCHILIGIDAGI DELEGATSIYA FRANSIYADA BO'LIB O'TAYOTGAN BUTUNJAHON QUTQARUV VA HIMOYA KONGRESSIDA ISHTIROK ETDI.

Tadbir Fransiyaning La-Rosh-syur-Foron va Ansi shaharlarida tashkil etilgan. Mazkur kongress dunyo bo'yicha yong'in xavfsizligi va favqulodda vaziyatlarning boshqa turlariga qarshi kurashish sohasidagi yetakchi mutaxassislarni bir maydonga jamlagani bilan ahamiyatlidir. Bu yilgi nufuzli forumda O'zbekiston Respublikasi

Favqulodda vaziyatlar vazirligi delegatsiyasi ham vazir general-mayor Azizbek Ikromov boshchiligida ishtirok etdi.

Besh kunga mo'ljallangan dastur doirasida seminarlar, panel sessiyalari, zamonaviy qutqaruv texnika va jihozlarining ko'rgazmalari, shuningdek, mutaxassislar o'rtasida uchrashuv va muzokaralar o'tkazildi.

Forumda muhokama qilingan asosiy mavzular qatoridan qutqaruv xizmatlarini global iqlim o'zgarishiga moslashtirish, yirik o'rmon

yong'inlariga qarshi kurashish, tog'larda qutqaruv ishlarini tashkil etish, shuningdek, yong'inlarni bartaraf etish jarayonlarida sun'iy intellekt va yangi texnologiyalarni joriy etish masalalari o'rin olgan.

Tashrif davomida O'zbekiston delegatsiyasi a'zolari xorijlik hamkasblari bilan qator uchrashuvlar o'tkazib, o'zaro hamkorlikning dolzarb masalalarini muhokama qildi hamda kelgusidagi istiqbolli rejalarni atroflicha muhokama qilib oldilar.

FVV Axborot xizmati

Kuz-qish mavsumini betalofat o'tkazish – umumiy va ustuvor vazifa

NAVOIY VILOYATI FAVQULODDA VAZIYATLAR BOSHQARMASIDA KUZ-QISH MAVSUMINI BETALOFAT O'TKAZISH, AHOLI XONADONLARI HAMDA KO'P QAVATLI UY-JOYLARDA XAVFSIZLIKNI TA'MINLASH MASALALARIGA BAG'ISHLANGAN AMALIY UCHRASHUV O'TKAZILDI.



Unda Navoiy viloyati Favqulodda vaziyatlar boshqarmasi, Navoiy shahar hokimligi rahbariyati hamda shahar hududida faoliyat olib borayotgan boshqaruv servis kompaniyalari rahbarlari ishtirok etdi.

Uchrashuv davomida kuz-qish mavsumida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan favqulodda vaziyatlarning oldini olish, ko'p qavatli uylar va ularga tutash hududlarda yong'in xavfsizligi talablariga rioya etish, muhandis-

lik-kommunikatsiya tarmoqlarining sozligini ta'minlash hamda aniqlangan kamchiliklarni o'z vaqtida bartaraf etish masalalariga alohida e'tibor qaratildi.

Xususan, boshqaruv servis kompaniyalari tomonidan ko'p qavatli uy-joylarda isitish tizimlari, elektr tarmoqlari, gaz ta'minoti va boshqa muhandislik-kommunikatsiya tizimlarining texnik holatini muntazam nazorat qilib borish muhimligi ta'kidlandi.

Shuningdek, mavsum davomida aholi bilan profilaktik tushuntirish ishlarini kuchaytirish, fuqarolarga isitish moslamalari va elektr jihozlaridan xavfsiz foydalanish qoidalarini yetkazish zarurligi qayd etildi.

Tadbir doirasida yong'inlarning oldini olish va ularni erta aniqlashda foydalaniladigan zamonaviy yong'in xavfsizligi vositalari ham namoyish etildi.

Jumladan, tadbir ishtirokchilariga yong'in o'chirgichlar, tutun va yong'inni aniqlash qurilmalari, avtomatik yong'in o'chirish vositalari hamda boshqa zamonaviy xavfsizlik uskunalari taqdim etildi.

Bu kabi vositalardan to'g'ri va o'z vaqtida foydalanish yong'in xavfini barvaqt aniqlash hamda uning oqibatlarini kamaytirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Uchrashuvda favqulodda vaziyatlarning oldini olish borasida tegishli tashkilotlar o'rtasidagi hamkorlikni yanada kuchaytirish, mavjud muammolarni birgalikda bartaraf etish va mavsum davomida xavfsizlikni ta'minlash bo'yicha zarur choralarni ko'rish yuzasidan fikr-mulohazalar bildirildi.

Tadbir yakunida boshqaruv servis kompaniyalari rahbarlariga kuz-qish mavsumida xavfsizlik talablariga qat'iy rioya etish, aniqlangan kamchiliklarni zudlik bilan bartaraf etish hamda aholi xavfsizligini ta'minlashga qaratilgan profilaktik tadbirlarni izchil davom ettirish bo'yicha tegishli tavsiyalar berildi.

Sardor RAHIMBOYEV,

Navoiy viloyati FVB

boshlig'ining o'rinbosari, mayor

OILAMIZ OSOYISHTALIGI GAROVI

RESPUBLIKAMIZ BO'YLAB KUZ-QISH ISITISH MAVSUMI BOSHLANISHI VA HAVO HARORATINING PASAYISHI MUNOSABATI BILAN AHOLI PUNKTLARIDA, XUSUSAN, MAHALLALAR HUDUDIDA YONG'IN XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH VA IS GAZIDAN ZAHARLANISH HOLATLARINING OLDINI OLIISH ENG DOLZARB VAZIFAGA AYLANADI. BU DAVRDA FVVNING MAHALLA MUHOFAZASI BO'YICHA DAVLAT INSPEKTORI ZIMMASIGA MFY RAISLARI, HOKIM YORDAMCHILARI, XOTIN-QIZLAR FAOLLARI VA YOSHLAR YETAKCHILARI BILAN HAMKORLIKDA SEKTORLAR KESIMIDA TEZKOR-PROFILAKTIK TADBIRLARNI VA YONG'IN-TEKNIK KO'RIKLARINI TIZIMLI TASHKIL ETISH VAZIFASI YUKLANADI.

Mahalla muhofazasi bo'yicha davlat inspektori tomonidan xonadonbay o'tkazilayotgan profilaktik tadbirlarning asosiy maqsadi, aholi yashash joylarida yong'in va is gazi chiqish xavfi yuqori bo'lgan omillarni (potensial xavf manbalarini) aniqlash hamda ularni joyida bartaraf etish choralari ko'rishdir.

Mahalla hududida kuz-qish mavsumini betalafot o'tkazish va har bir xonadonni chin ma'noda "Xavfsiz xonadon"ga aylantirish uchun fuqarolar quyidagi majburiy yong'in xavfsizligi talablariga va texnik reglamentlarga amal qilishlari shart.

Isitish mavsumi boshlanishidan avval xonadonlardagi dudburonlar (mo'rilar) va havo aylanish mahallalari quyqum (qurum), loyqa va begona narsalardan to'liq tozalanishi hamda tortish kuchi mahalla muhofazasi davlat inspektori va maxsus xizmatlar nazoratida tekshirilishi shart. Mo'rilar-ning nosozligi xonaga uglerod oksidi – is gazi to'planishiga va og'ir darajadagi zaharlanishga sabab bo'ladi.

Mahallalardagi xonadonlarda qo'lbola, usulida yasalgan, muvofiqlik sertifikatiga ega bo'lmagan gaz va elektr isitish moslamalaridan foydalanish qat'iyman etiladi. Uy-joylarda faqat avtomatik himoya klapani (gaz o'chib qolganda tarmoqni to'suvchi tizim) mavjud bo'lgan standart jihozlar ishlatilishi kerak.

Qish mavsumida mahalla ichki elektr tarmoqlari va xonadon kabellariga haddan tashqari yuklama berish qisqa tutashuvlarga olib keladi. Uylardagi elektr qalqonlarida simi kalibrlanmagan, qo'lbola saqlagichlardan foydalanish taqiqlanadi. Faqat standart avtomatik o'chirgichlar o'rnatilishi lozim.

Xonadonlardagi gaz quvurlari ulanishlari muntazam ravishda faqat sovun ko'pigi yordamida tekshirilishi lozim. Gaz sizib chiqishini aniqlash maqsadida aslo ochiq olovdan (gugurtdan) foydalanmang. Mahalla muhofazasi inspektorlari xonadonlarga is gazini aniqlovchi maxsus signalizatorlar (detektorlar) o'rnatishni tavsiya etadi.

Unutmang, mahalla muhofazasi oilamiz va yaqinlarimiz osoyishtaligi garovidir.

Nargali NURMAGANBETOV,

Xorazm viloyati Xonqa tumani FVB FVPB inspektori, kapitan

JURNALISTLAR UCHUN PRESS-TUR



FAVQULODDA VAZIYATLARDA INSONNING TO'G'RI VA TEZKOR HARAKAT QILISHI KO'P HOLLARDA UNING HAYOTINI ASRAB QOLISHI MUMKIN. SHU BOIS AHOLINING XAVFSIZLIK MADANIYATINI YUKSALTIRISH, TURLI XAVFLI HOLATLARGA TAYYORLASH MUHIM VAZIFALARDAN BIRIDIR. QASHQADARYO VILOYATI FAVQULODDA VAZIYATLAR BOSHQARMASI TOMONIDAN JURNALIST VA BLOGERLAR ISHTIROKIDA TASHKIL ETILGAN PRESS-TURDA ANA SHU YO'NALISHDA FAOLIYAT YURITAYOTGAN HAYOT FAOLIYATI XAVFSIZLIGI O'QITISH MARKAZIDA YARATILGAN SHAROITLAR HAQIDA MA'LUMOT BERILDI.

OAV vakillari markazning zamonaviy o'quv-amaliy bazasi, interaktiv vositalari, simulyatsion trenajorlari va virtual reallik – VR texnologiyalari bilan tanishibgina qolmay, ayrim mashg'ulotlarni o'zlari ham sinab ko'rdi.

Markazda birinchi yordam ko'rsatish, zilzila, sel, suv toshqini va ko'chki kabi tabiiy ofatlar, texnogen xavflar, yong'in hamda suvda xavfsizlik, tog'larda harakatlanish, favqulodda vaziyatlarda xabar almashish kabi yo'nalishlarda nazariy va amaliy mashg'ulotlar o'tkaziladi. Ayniqsa, VR texnologiyalari orqali yo'l-transport hodisalari, yong'in, xonadonlardagi xavfli holatlar, radiatsion, kimoviy va biologik xavflar virtual muhitda modellashtiriladi. Bu esa tinglovchiga xavfli vaziyatni xavfsiz sharoitda boshdan kechirib, zarur harakatlarni amalda sinab ko'rish imkonini beradi.



PROFILAKTIK TADBIRLAR kuchaytirilmoqda

AYNI KUNLARDA JIZZAX VILOYATINING BARCHA HUDUDLARIDA KUZ-QISH MAVSUMINI BETALOFAT O'TKAZISH, AHOLI XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH HAMDA YONG'IN VA BOSHQA FAVQULODDA VAZIYATLARINING OLDINI OLIISHGA QARATILGAN PROFILAKTIK TADBIRLAR IZCHIL DAVOM ETTIRILMOQDA.

Mazkur jarayonlarda Jizzax viloyati Favqulodda vaziyatlar boshqarmasi va uning hududiy bo'limlari xodimlari tomonidan aholi xonadonlari, ijtimoiy soha va iqtisodiyot obyektlari hamda boshqa inshootlarda yong'in xavfsizligi holati o'rganilib, mavsumga tayyorgarlik ishlari nazoratga olinmoqda.

Xususan, G'allaorol tumani Favqulodda vaziyatlar bo'limi xodimlari tomonidan tegishli xizmatlar bilan hamkorlikda aholi xonadonlarida profilaktik tadbirlar o'tkazildi.

Tadbirlar davomida fuqarolarga kuz-qish mavsumiga puxta tayyorgarlik ko'rish, gaz va elektr jihozlaridan foydalanishda xavfsizlik talablariga qat'iy rioya etish, isitish moslamalaridan to'g'ri va ehtiyotkorlik bilan foydalanish, yong'in hamda is gazidan zaharlanishga olib kelishi mumkin bo'lgan xavf omillarini bartaraf etish yuzasidan tushuntirishlar berildi.

Shuningdek, xonadonlardagi dudburonlarning texnik holati ko'zdan kechirilib, maxsus anjomlar yordamida ularni tozalash ishlari amalga oshirildi.

Bundan tashqari, ijtimoiy soha obyektlarida ham kuz-qish mavsumiga tayyorgarlik holati va yong'in xavfsizligi talablariga rioya etilishi o'rganildi. Aniqlangan kamchiliklarni bartaraf etish, mavjud muammolarni o'z vaqtida hal qilish hamda obyektlarda xavfsizlik choralari kuchaytirish bo'yicha mas'ullarga aniq vazifalar yuklatildi.

Bunday profilaktik tadbirlar aholi xonadonlari va obyektlarda yong'in xavfsizligini ta'minlash, is gazidan zaharlanish holatlarining oldini olish hamda kuz-qish mavsumini xavfsiz o'tkazishga qaratilgan chora-tadbirlarning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Asror FAYZIYEV,

G'allaorol tumani FVB boshlig'i o'rinbosari, mayor

Markazdagi maxsus labirint ham amaliy tayyorgarlikning muhim qismi. Unda tutun bosgan yoki ko'rish imkoniyati cheklangan sharoitda sarosimaga tushmasdan, xavfsiz chiqish yo'lini topish va evakuatsiyalanish ko'nikmalari shakllantiriladi. Press-tur davomida OAV vakillari "Tarix va hozir" muzeyi bilan ham tanishdi. Muzeyda Favqulodda vaziyatlar tizimining shakllanishi va rivojlanish bosqichlari haqida ma'lumot beruvchi ko'rgazmali materiallar jamlangan.

O'quv mashg'ulotlari yakunida tinglovchilarning bilim va ko'nikmalari zamonaviy test tizimi orqali baholanadi. Shu tariqa, markazda nazariy bilimni amaliy mashg'ulotlar va interaktiv texnologiyalar bilan uyg'unlashtirgan ta'lim tizimi yo'lga qo'yilgan. Tadbir yakunida jurnalist va blogerlar markaz faoliyati, o'quv jarayoni va aholining xavfsizligini ta'minlashga qaratilgan ishlar yuzasidan o'zlarini qiziqtirgan savollarni mas'ullarga yo'llab, tegishli javob oldi.

Bunday markazlarning ahamiyati shundaki, inson xavfli vaziyatga duch kelganda nima qilish kerakligini aynan o'sha paytda emas, oldindan bilishi lozim. Chunki favqulodda vaziyatda har bir soniya va har bir to'g'ri qaror inson hayoti uchun hal qiluvchi ahamiyatga ega.

Sohibjon VAYITOV,

Qashqadaryo viloyati FVB Axborot xizmati rahbari, mayor



“NKMK” AJ VA “NAVOIYURAN” DK OBYEKTLARINI QO'RIQLASHGA IXTISOSLASHGAN MKB OFVB TASARRUFIDAGI 3-QO'RIQLASH QISMI TOMONIDAN MUHOFAZA QILINAYOTGAN “MARKAZIY MODDIY-TEXNIK BAZA” HUDUDIDA YONG'IN-QUTQARUV AMALIY-TAKTIK MASHQI O'TKAZILDI.

YONG'INDAN OGOHLIK – barchamizning vazifamiz

Mashg'ulotdan ko'zlangan asosiy maqsad – ishlab chiqarish obyektlarida yong'in va boshqa favqulodda vaziyatlarning oldini olish, bunday holatlar yuzaga kelganda xodimlarning tezkor va to'g'ri harakat qilish ko'nikmalarini oshirish, shuningdek, yong'in-qutqaruv bo'linmalarining amaliy tayyorgarligini mustahkamlashdan iborat bo'ldi. Amaliy-taktik mashqda favqulodda vaziyat shartli ravishda yuzaga kelganda tegishli xizmatlarning o'zaro hamkorligi va harakatlari sinovdan o'tkazildi.

Mashg'ulot davomida yong'in sodir bo'lganda xodimlarning to'g'ri va xavfsiz harakatlanishi, xabar berish va tezkor choralar ko'rish, birlamchi yong'in o'chirish vositalaridan samarali foydalanish, obyekt hududini xavfsiz tark etish hamda evakuatsiya jarayonini to'g'ri tashkil etish kabi muhim yo'nalishlarga alohida e'tibor qaratildi.

Shuningdek, qutqaruvchilar tomonidan maxsus texnika va asbob-anjomlardan foydalanish, shartli yong'in o'chog'ini bartaraf etish hamda vaziyatni nazorat ostiga olish bo'yicha amaliy

harakatlar namoyish etildi.

Mashg'ulot jarayonida ishtirokchilarning favqulodda vaziyatga tayyorgarligi, belgilangan vazifalarni tezkor bajarishi, o'zaro hamkorligi va xavfsizlik talablariga rioya qilishi baholab borildi.

Bunday amaliy-taktik mashg'ulotlar ishlab chiqarish obyektlarida yong'in xavfsizligini ta'minlash, xodimlarning favqulodda vaziyatlarda to'g'ri harakat qilish ko'nikmalarini shakllantirish, yong'in-qutqaruv bo'linmalarining jangovar shayligini oshirish hamda yuzaga kelishi mumkin bo'lgan talafotlarning oldini olishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Behzod G'AFUROV,

“NKMK” AJ va “Navoiyuran” DK OFV markazi Profilaktika bo'yicha targ'ibot va tashviqot guruhi boshlig'i, mayor

Javohir SUYUNOV,

FV profilaktikasi bo'linmasi inspektori, leytenant

FVV AKADEMIYASI HUZURIDAGI MALAKA OSHIRISH MARKAZIDA TINGLOVCHILAR O'RTASIDA “MAXSUS KUCH ISHLATISH MASHQLARI ESTAFETASI – KROSS-FIT” BO'YICHA AMALIY KASBIY SPORT MUSOBAQASI O'TKAZILDI.

Maxsus kuch ishlatish mashqlari ESTAFETASI

Favqulodda vaziyatlarda inson hayoti va xavfsizligini ta'minlash ko'p jihatdan qutqaruvchining bilim va tajribasiga bog'liq. Biroq bunda uning jismoniy tayyorgarligi, tezkorligi, kuchi, chaqqonligi hamda murakkab vaziyatlarda to'g'ri va tezkor harakat qila olish qobiliyati ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Shu ma'noda, qutqaruvchi uchun sport shunchaki jismoniy mashg'ulot emas, balki kasbiy tayyorgarlikning muhim tarkibiy qismidir. FVV Akademiyasi huzuridagi Malaka oshirish markazida ham tinglovchilarning kasbiy bilim va ko'nikmalarini takomillashtirish bilan bir qatorda, ularning jismoniy tayyorgarligini mustahkamlashga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Tinglovchilarning mashg'ulotlar davomida olgan nazariy va amaliy bilimlarini mustahkamlash, jismoniy tayyorgarligi va kasbiy ko'nikmalarini yanada rivojlantirish maqsadida mazkur musobaqa tashkil etildi.

Bellashuv davomida ishtirokchilar kuch, tezlik, chaqqonlik va chidamlilikni talab etadigan turli mashqlarni bajardilar. Har bir shart tinglovchilardan yuqori jismoniy tayyorgarlik bilan bir

qatorda, tezkor qaror qabul qilish, harakatlarni aniq va muvofiqlashtirilgan holda bajarishni talab etdi.

Musobaqa jarayonida tinglovchilar o'zlarining jismoniy imkoniyatlarini namoyon etish bilan birga, intizom, o'zaro hamjihatlik va jamoaviy ruhni ham ko'rsatdilar. Zero, favqulodda vaziyatlarni bartaraf etishda qutqaruvchi ko'pincha yakka tartibda emas, balki jamoa tarkibida harakat qiladi. Bunday vaziyatlarda jamoa a'zolarining kuchi, chaqqonligi, tajribasi va tezkorligi yagona maqsad yo'lida uyg'unlashishi muhim.

Qizg'in va murosasiz kechgan bellashuv yakunlariga ko'ra, 1-o'rin 5-guruh jamoasiga, 2-o'rin 6-guruh jamoasiga, 3-o'rin esa 3-guruh jamoasiga nasib etdi.

Musobaqa g'oliblari Markaz rahbariyati tomonidan taqdirlandi.

Ulug'bek SOLIYEV,

FVV Akademiyasi huzuridagi Malaka oshirish markazi katta o'qituvchisi, podpolkovnik

Javlon ALQAROV,

FVV Akademiyasi huzuridagi Malaka oshirish markazi o'qituvchisi, katta leytenant

HAMKORLIKDAGI HARAKATLAR

ANGREN-POP ELEKTRLASHTIRILGAN TEMIR YO'LINING 68-KILOMETRIDA JOYLASHGAN KO'PRIKDA “FAVQULODDA VAZIYAT SODIR BO'LGANDA OBYEKT RAHBARIYATI, FUQARO MUHOFAZASI TUZILMALARI HAMDA FVDQTLARINING HAMKORLIKDAGI HARAKATLARI” MAVZUSIDA MAXSUS-TAKTIK O'QUV MASHQI O'TKAZILDI.

Temir yo'l infratuzilmasi obyektlarida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan favqulodda vaziyatlarning oldini olish, bunday holatlarda mas'ul xizmatlarning harakatlarini muvofiqlashtirish hamda mavjud kuch va vositalardan samarali foydalanish bo'yicha amaliy ko'nikmalarni oshirish kabi masalalar mashg'ulot davomida birlamchi maqsad etib belgilab olindi.

Mashq davomida yuzaga kelgan shartli favqulodda vaziyatda, ishtirokchilarning belgilangan vazifalarni bajarishi amaliy tarzda sinovdan o'tkazildi. Jumladan, tezkor xabar berish va aloqa almashnuvi, vaziyatni baholash, tegishli kuch va vositalarni jalb etish, hudud xavfsizligini ta'minlash, ko'priknig qo'riqlanish holatini nazorat qilish hamda harakatlar rejasiga muvofiq ish olib borish jarayonlariga alohida e'tibor qaratildi.

Shuningdek, favqulodda vaziyat sodir bo'lgan taqdirda mas'ul xodimlarning tezkor qaror qabul qilishi, o'zaro axborot almashishi va belgilangan vazifalarni hamjihatlikda bajarishi bo'yicha amaliy harakatlar bajarildi.

O'quv mashqi davomida kuch va vositalarning favqulodda



vaziyatlarga shayligi, xizmatlar o'rtasidagi hamkorlikning qay darajada yo'lga qo'yilgani hamda yuzaga kelishi mumkin bo'lgan xavflarga tezkor javob qaytarish imkoniyatlari baholandi.

Mashg'ulot yakunida amalga oshirilgan harakatlarning atroflicha tahlil qilinib, aniqlangan kamchiliklarni bartaraf etish, mavjud imkoniyatlardan samarali foydalanish va favqulodda vaziyatlarda hamkorlikdagi harakatlarni yanada takomillashtirish bo'yicha

tegishli vazifalar belgilandi.

O'rni kelganda ta'kidlash joiz, amaliy mashg'ulotlarning muntazam o'tkazilishi favqulodda vaziyatlarda tezkorlik, hamjihatlik va aniq harakat qilish ko'nikmalarini mustahkamlashning muhim omilidir.

Farrux DADOMATOV,

“Qamchiq” Maxsus qutqaruv boshqarmasi FVPB kichik inspektori, III darajali serjant



Ma'naviy tahdidlarga qarshi immunitet – BARQAROR JAMIYAT GAROVI

QASHQADARYO VILOYATI FVBDA XODIMLARNING MA'NAVIY-MA'RIFIY BILIMLARINI BOYITISH, TURLI YOT G'OYALAR VA ZARARLI ILLATLARNING SALBIY TA'SIRIDAN OGOH ETISH VA HUQUQIY SAVODXONLIKNI OSHIRISH MAQSADI-DA NAVBATDAGI MA'NAVIY-MA'RIFIY TADBIR O'TKAZILDI.

Unda "Missionerlik – O'zbekiston tinchligi va barqarorligiga tahdid" mavzusida fikr-mulohazalar bildirilib, missionerlik tushunchasi, uning mazmun-mohiyati hamda jamiyat hayoti va ijtimoiy barqarorlikka ta'siri haqida batafsil ma'lumot berildi.

Missionerlar biror dinga e'tiqod qiluvchi xalqlar orasida boshqa bir dinni targ'ib qiluvchilardir. Missionerlik asosan, xristianlikka xos bo'lib, bu harakat xristianlik Vizantiya imperiyasida davlat dini sifatida e'lon qiliganidan e'tiboran boshlangan. Mazkur harakatning ilk davrida xristian missionerlari o'zlarining missionerlik harakatlarini Yevropa va Yaqin Sharqdagi ko'p xudolikka sig'inib kelgan aholini yakka xudolikka targ'ib qilishdan iborat deb ko'rsatganlar.

Hozirgi kunda dunyo bo'ylab kechayotgan globallashuv jarayonida inson ongi va qalbi uchun ayovsiz kurash borayotganligiga barchamiz guvoh bo'lib turibmiz. Mazkur jarayonning ijobiy va salbiy omillari mavjud bo'lib, salbiy omillar natijasi sifatida inson qalbini egallashga qaratilgan diniy ekstremizm, terrorizm, missionerlik va prozelitizm harakatlarini aytish mumkin. Chunki ushbu harakatlar mustaqilligimiz, o'zligimizga tahdid soluvchi mafkuraviy ta'sir o'tkazish quroli vazifasini o'tashligi bilan mamlakatimiz taraqqiyotiga xavf soluvchi omillardir.

So'nggi paytlarda mintaqamizda missionerlik va prozelitizm harakatlari jiddiy muammo bo'lib kelayotgan faoliyatlardan biri hisoblanib, u OAVlarda ham tez-tez tilga olinib kelinmoqda. Mazkur faoliyat qonuniy taqiqlangan bo'lsa-da, shunga qaramasdan uning mohiyatini tushunmayotgan ayrim kishilar ushbu harakatlarga aralashib turli oqimlarga kirib ketmoqdalar. Ma'lumki, davlatimizda dunyoviy davlat sifatida barcha fuqarolarning vijdon erkinligini ta'minlash, diniy bag'rikenglik va o'zaro hamjihat bo'lib yashashi, tinchligi va barqarorligini ta'minlash maqsadida "Vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar to'g'risida"gi qonun qabul qilingan (1998-yil 15-may). Unda dinlar xilma-xilligi, milliy qadriyatlari ularning ma'naviy hayotining ajralmas qismi ekanligi hisobga olingan. Mamlakatimizda 130 dan ortiq turli milat vakillari ahil yashab kelmoqda.

Tadbir davomida, ayniqsa, yoshlarni turli yot g'oyalar ta'siridan asrash, ularda mustahkam dunyoqarash va mafkuraviy immunitetni shakllantirish, axborot makonida uchrayotgan turli zararli targ'ibotlarga nisbatan tanqidiy yondashuvni kuchaytirish masalalariga alohida e'tibor qaratildi.

Shuningdek, inson salomatligi va jamiyat taraqqiyotiga jiddiy zarar yetkazuvchi giyohvandlik illati haqida ham tushunchalar berildi. Giyohvand moddalarning inson organizmiga salbiy ta'siri, ularni iste'mol qilishning og'ir oqibatlar, giyohvandlikning oldini olish hamda sog'lom turmush tarziga amal qilishning ahamiyati xususida fikr yuritildi.

Bunday illatlarning oldini olishda, ayniqsa, shaxsiy tarkib o'rtasida tushuntirish-targ'ibot ishlarini izchil olib borish, sog'lom hayot tarzini qo'llab-quvvatlash muhim ekani qayd etildi.

Yakunda xodimlarni turli ma'naviy tahdidlardan ogoh etish, ularning huquqiy va ma'naviy bilimlarini muntazam oshirib borish hamda jamiyatda tinchlik va barqarorlikni ta'minlashga qaratilgan profilaktik tadbirlarni izchil davom ettirish zarurligi ta'kidlandi.

Sabohat UZOQOVA,
jurnalist

Qonun ustuvorligining MUHIM OMILI

HUQUQIY SAVODXONLIK – INSONNING O'Z HUQUQ VA MAJBURIYATLARINI BILISHI, QONUN TALABLARINI TO'G'RI ANGLASHI VA ULARGA AMAL QILISHIDA MUHIM AHAMIYAT KASB ETADI. JAMIYATDA QONUN USTUVORLIGINI TA'MINLASH, HUQUQBUZARLIKLARNING OLDINI OLISH HAMDA FUQAROLARNING HUQUQIY MADANIYATINI YUKSALTIRISHDA HUQUQIY BILIMLARNING O'RNI BEQIYOS.

Shu maqsadda "Qamchiq" Maxsus qutqaruv boshqarmasida xodimlarning huquqiy savodxonligini oshirishga qaratilgan tadbir o'tkazildi. Unda xodimlarga amaldagi qonunchilik normalari, xizmat faoliyatida qonun talablariga qat'iy rioya qilish, xizmat intizomi va mas'uliyat masalalari yuzasidan tushuntirishlar berildi.

Tadbir davomida davlat xizmatchisining huquq va majburiyatlari, xizmat vakolatlari-dan qonuniy va samarali foydalanish, fuqarolarning huquq va qonuniy manfaatlarini hurmat qilish, murojaatlar bilan ishlashda belgilangan tartiblarga amal qilish kabi muhim masalalarga alohida e'tibor qaratildi.

Shuningdek, qonunbuzilish holatlarining oldini olish, xizmat vazifalarini vijdonan bajarish, korrupsiya va boshqa salbiy illatlarga murosasiz munosabatda

bo'lish, har qanday vaziyatda qonuniylik va adolat tamoyillariga amal qilish zarurligi ta'kidlandi.

Tadbir jarayonida ishtirokchilarni qiziqtirgan savollarga huquqiy asoslardan kelib chiqqan holda javob berilib, kundalik xizmat faoliyatida duch kelishi mumkin bo'lgan huquqiy masalalar yuzasidan fikr va mulohazalar almashildi.

Bunday ma'rifiy-huquqiy tadbirlar xodimlarning qonunchilikdagi yangiliklardan xabardorligini oshirish hamda xizmat vazifalarini qonun talablari asosida bajarish ko'nikmalarini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Shahzoda ABDUSATTOROVA,
"Qamchiq" Maxsus qutqaruv boshqarmasi
Axborot xizmati bosh mutaxassisi

MIKROQARZLAR – oson va qulay yechim(mi?)

SO'NGGI YILLARDA NO-BANK KREDIT (MIKROMOLIYA) TASHKILOTLARI, ONLAYN BANKLAR SONINING ORTIB BORISHI, ONLAYN DO'KONLAR VA ONLAYN XARID MADANIYATINING RIVOJLANISHI MIKROKREDIT YOKI MIKROQARZ OLUVCHILAR SONINING KESKIN KO'PAYISHIGA OLIB KELDII.



"Bo'lib to'lash", "nasiya savdo", "muddatli to'lov" va hokazo nomlar sizda nisbatan ijobiy tasavvur uyg'otsa-da, aslida ularning barchasi biz bilgan "kredit" so'zining qaysidir ma'nodagi sinonimlaridir. Kredit olish yoki kreditga biror xarid qilish esa yuridik jihatdan, istaymizmi-yo'qmi, kredit majburiyatlari paydo bo'ladi. Endi siz shartnomada belgilangan muddat va shartlarga rioya qilmasangiz, turli huquqiy oqibatlar yuzaga kelishi mumkin.

Albatta, bu kabi tashkilotlar faoliyati taqiqlangan emas. Ular xizmatidan foydalanish ham barchaning o'z huquqi hisoblanadi. Ammo ba'zi hollarda shartnomada belgilangan muddatda yoki miqdorda kreditlarni to'lash layoqati yo'qolishi, ba'zida beparvolik va loqaydlik sabab oylik to'lovlarni amalga oshirmaslik holatlarini, uning natijasida yuz berayotgan ko'ngilsiz hodisalar tez-tez qu-log'imizga chalinadi. Afsuski, bu paytda g'isht qolipdan ko'chgan bo'ladi, qonun esa hamma uchun barobardir.

Qarz majburiyati o'z-o'zidan yo'qolib qolmaydi. Qarzdorlik yuzaga kelgan taqdir-da kreditor qarzni undirish uchun qonunda nazarda tutilgan tartibda choralar ko'rishi mumkin. Ayrim hollarda masala sud tartibida ko'rib chiqiladi.

Shu kabi yuridik oqibatlarning oldini olish uchun faqat eng zarur hollardagina kredit va mikrokreditlardan foydalanishingiz tavsiya

etiladi. Ayniqsa, kichik yoki ikkilamchi ehtiyojlar uchun mikroqarzlار olman qul.

Deylik, zarur sabablarga ko'ra mikrokreditlardan foydalanishga majbur bo'lsangiz, shartnoma shartlarini, albatta, diqqat bilan o'qib chiqing. Muddatlar, foizlar, oylik to'lovlarga alohida e'tibor qarating va kechiktirmay to'lay olish-olmasligingizni inobatga oling. Kreditning oylik to'lovi bir oydagi daromadigizning 50 foizidan ko'p bo'lishi aslo mumkin emas. Bu tartib tegishli hujjatlar bilan ham belgilangan.

Yuqorida ta'kidlaganimizdek, qarz yoki kredit olishning o'zi noqonuniy emas. Ba'zi vaziyatlarda kredit yoki mikroqarz muayyan muammoning yechimi bo'lishi, zarur ehtiyojigizni qoplashi mumkin. Ammo gap qarznig maqsadi, miqdori va uni qaytarish imkoniyati ustida ketmoqda.

Har qanday qarz shartnomasini tuzish oldidan bu pul sizga haqiqatan ham kerakmi, muammoni kreditsiz hal etish imkonini bormi, real oylik daromadingiz bilan to'lovni bemaolol amalga oshira olasizmi-yo'qmi – ana shularni chuqur o'ylab ko'ring. Kredit va qarzlار bora-sidagi qonun hujjatlari bilan tanishib chiqib, rejalarigizni faqat qonuniy tartibda amalga oshiring.

Muhammadali PO'LATOV,
jurnalist

OLTI KUN SUVSIZ

“KEMALAR QABRISTONI”. MO’YNOQQA KELGAN ODAM BORKI, OROL DENGIZINING SUVSIZ QOLGAN HUDUDIDA TIZILGAN KEMALAR QOLDIG’INI KO’RISHGA OSHIQADI, SUVOSTI HAYOTINING BUGUNGI MANZARASINI HAR QANDAY ODAM O’Z KO’ZI BILAN KO’RGISI KELADI. NEGA QABRISTON? CHUNKI QABRGA TIRIK ODAM KO’MILMAYDI. BU YERDAGI KEMALAR HAM DENGIZ QURIGANI SARI HAYOTINI YO’QOTGAN. CHINGIZ AYTMATOV “DARD INSONLARNI YAQINLASHTIRADI”, DEGANI KABI, BESH SAVDOYI OG’AYNI ANA SHU “KEMALAR QABRISTONI” SARI SAYOHATGA CHIQADI. QOLDINDA ULARNI KO’P MASHAQQATLI SARGUZASHTLAR KUTIB TURARDI...”



Qutqaruvchi shoshilmay, ohista, so'zlarni dona-dona ifodalab aytar ediki, bu voqea xuddi hozir sodir bo'layotganday tuyulardi. Muxbir qiz har bir detalni daftariga qoralab borar, qutqaruvchining savolga o'rin qoldirmay voqeani tasvirlab berayotganidan ham xursand, ham hayratda edi. Keyin bilsa suhbatdosh gazetachi qizning hikoyalarini qoldirmay o'qib borar, shu sabab voqeani qanday tasvirlashdan boxabar ekan. Qiz birinchi marta feldsher qutqaruvchidan intervyu olayotgani sabab baribir savol bergisi kelar, ammo nima savol berishni bilmasdi. Niho-yat suhbatdoshning o'zi savolga tutib qoldi:

– O'zi feldsher-qutqaruvchi qanday bo'lishini bilasizmi?

– Yo'q! – muxbir qiz birortayam savol xayoliga kelmaganidan achchiqlanardi. Qutqaruvchi esa yanada bosiqlik bilan, xuddi muallim birinchi sinf o'quvchisiga yozishni hijjalab o'rgatayotgandek voqeani tasvirlab berar, har bir detalni alohida tushuntirardi:

– Feldsher bu haqiqiy shifokorlar kelguniga qadar jabrlangan odamga birinchi tez tibbiy yordam ko'rsatuvchi insonlar hisoblanadi. Feldsher-qutqaruvchi ham odam qutqaradi, ham unga birinchi tibbiy yordam ko'rsatadi. Sizga aytib bermoqchi bo'lgan voqeam 2024-yil 14-aprel kuni boshlangan. Nega sodir bo'lgan demadim, chunki bu bir necha kun davom etgan qutqaruv operatsiyasi edi, – dedi qutqaruvchi. Muxbirning qiziqishi tog' qadar o'sib, butun vujudi quloqqa aylanib, voqeani tinglay boshladi.

“Biz Maxsus qutqaruv otryadi bo'lganimiz uchun xavf chaqiruvni avval boshqarmaga, keyin bizga kelib tushadi. O'sha kuni, ya'ni odatiy ish kunlarining birida Mo'ynoqda Orol dengiziga aylanishga borgan besh nafar talaba yo'qolib qolgani haqida xabar kelib tushdi. Ular “Kemalar qabristoni”ga borib, suratga tushib, Instagram sahifasiga post qo'yan-u shu kundan so'ng izziz yo'qolgan. Yaqinlari xavotir olib qidirishga tushgan. Biz 14-aprel kuni tonggi soat 9-10 lar atrofida Mo'ynoq sari

yo'lga tushdik, ammo bizgacha qutqaruvchilar yigitlarni allaqachon qidirishga kirishgandi.

“Kemalar qabristoni”ga kelgan odam biladi, uzoq-uzoqlarda suv bordek ko'rinadi, ammo u sarob bo'lib chiqadi. Hoynahoy yigitlar suvni ko'ramiz deb ichkarilagan-u yo'lni yo'qotgan deb mashina izlari bo'ylab qidiruvni amalga oshirishni reja qildik.

Suvsiz inson necha kun dosh bera oladi, bilasizmi? Uch kundan yetti kungacha. Yigitlar 12-aprel kuni yo'qolgan, bugun esa 14-aprel. Hammamizning ham bolamiz bor. Bolaning begonasi bo'lmaganidek, yosh talabalarni ham o'z bolamiz kabi o'ylab xavotir olardik. To'rt tomon tuzli qumliklar. Inson nafaqat suvsizlikdan, tuzli havodan nafasi qisilib ham o'lishi hech gap emasdi.

Maxsus qutqaruv otryadidan Mo'ynoq sari tongda yo'l olgan ikkita bo'linma tush payti manzilga yetib bordi. U yerdan Orolni yaxshi biladigan ikkita maxsus qutqaruvchini o'zimizga hamroh qilib oldik. Dastlab Orolning suvi bor tarafiga qarab yurdik. Boshqa qidiruv ekipaji suvsiz tomonga borib, qidiruvni boshlagani, qolaversa, yigitlar katta ehtimol bilan dengizni ko'rishni xohlagan degan o'yda dengizning suvli tomoni sari qidiruvni boshladik. Ammo ko'p o'tmay nargi guruhdan, ya'ni Orolning suvsiz tomoni bo'ylab qidiruvni boshlagan qutqaruv ekipajidan mujda keldi. Ular mashina izini topgandi...

Biz ham bu xabarni eshitib, sevinchimiz ichimizga sig'may, dengizning qaqrangan tomoniga qarab yo'l oldik. Tuzli qumliklar uzra chindan ham bitta mashina izi ko'rinar, biz maxsus mashinada ana shu iz bo'ylab asta yurishda davom etdik. Va biz

mashinani topdik! Soat tungi ikki yarim. Maxsus texnikadan hamma sakrab tushib, Neksiya sari yugura boshladi. Ammo na mashina ichida, na atrofida biror kishi ko'rinmasdi. Bunday yengil avtomobil og'ir sharoitli yo'llarga dosh bera olmasligi ma'lum edi. Yoshlar buni hisobga olmagan chog'i. Eh yoshlar, yoshlar dedig-u mashina signalini chaldik. Balki ovozni eshitib biror kimning qorasi ko'rinar dedik. Har tarafga fonarlarni tutib, sinchkovlik bilan atrofni kuzatdik. Keyin maxsus texnika sirenasini ketma-ket chaldik. Yana kutilgan natija bo'lmadi. Shundan so'ng Nukusga – rahbariyatga xabar berish uchun ortga qaytishga majbur bo'ldik. Chunki yo'lning naryog'i botqoqlik edi...

Tong saharda rahbariyatga xabar berilgach maxsus qutqaruv vertolyotida rahbar ofitserlar Nukusdan voqea joyiga yetib kelishdi. Biz ham yeguliklar, tibbiy va qutqaruv qurollarni taxt qilib, o'sha topilma mashina sari yo'l oldik. Borsak bu safar bir yigit sudrala-sudrala mashinaga yetib kelganini ko'rdik. Quvonchimiz ichimizga sig'may unga darhol suv uzatdik. O'ziga keltirib, qutqaruv mashinasiga oldik. Ishonasizmi, bungacha bir kundan oshiq vaqt o'tib ketgandi. Bolalar yo'qolganiga esa uch kundan oshgan, xavotirlar tog' qadar o'sgandi. Yigitcha sirena tovushini eshitgan, ammo suvsizlikdan ovozi chiqmagan, shu sabab soatlarcha sudralib, emaklab mashinaga yetib kelgandi. Biz uni quvvatga keltirgach suhbatga tortdik. Axir yana to'rt kishini topish kerak.

Yigitcha besh kishidan to'rt odam ikkita bo'linib, boshqa-boshqa tarafdagi suv axtarib ketganini, ikkala juftlik qaytmagach, ularni va bir qultum suv axtargani beshinchi hamroh ham yo'lga tushgani, ko'p o'tmay holsizlikdan yiqilganini arang nafas olib, yutina-yutina aytib berdi. Biz yana qutqaruv rejasini tuzishga kirishdik. Demak, tunda bir necha kilometr uzoqlikdagi gaz qidiruv minorasining qizil chirog'i ko'rinadi, taxminan ikki yigit shu tarafga ketgan. Boshqa tarafda esa botqoqlik, uning yonida yovvoyi hayvonlar suv

ichadigan sho'r suvli ko'lmakcha bor. Katta ehtimol bilan qolgan ikki yigit o'sha tarafda. Shunday qilib, reja asosida qutqaruv jamoasi ikkiga bo'linib yigitlarni qidirishga kirishdik.

Qidiruv ishlari bir necha soat emas, bir necha kundan beri davom etar, suvsiz qolgan yigitlarning ahvoli bizni tobora chuqur xavotirga solardi. Ana-mana deguncha 16-aprel ham keldi. Yigitlardan esa darak yo'q.

Shu payt sarobda suv topgan musofirday hushsiz yotgan ikki yigitning qorasini ko'rdik! Darhol ular tomon yugurdik. Ular uzoqdagi mayoqni yaqin deb bilib, o'sha mayoq sari yo'l yura-yura yiqilgandi. Yigitlar kunduz kunlari qumga ko'milib yotgan, kechda kuchlari yetgani qadar yurishda davom etib jon saqlagan. Hatto ulardan biri bizni biror kim payqar degan umidda toshni ishqalab, olov yoqib, oyoq kiyimini yondirgan. Ammo afsuski bu ham kutilgan natija bermagan. Telefon aloqalari uzilgan, suv yo'q, nur yo'q, yigitlarning bor umidi ham sarobga singib borgan. Ularni shuncha kun ichida suvsiz, yeguliksiz tirik qolgani aqlbovar qilmas mo'jiza edi. Ammo sevinishga hali erta. Biz yana ikki kishini topishimiz kerak. Ishqilib ular ham tirik topilsin.

Uch kishini tirik topdik, qolgan ikki kishini ham tirik topamiz degan ishonch va jidd-u jahd bilan ishga yana sho'ng'idik.

Bugun 18-aprel. Yigitlar yo'qolganiga olti kun bo'ldi. Yaqinlari tinimsiz yo'qolgan dilbandlari daragini so'roqlar, olti kun ichida qolgan ikki yigitning tirik topilishi amrimahol bo'lishidan yuragimiz uvishib borardi...

Ammo tuzli qumliklar bizni yana sevtirdi! Biz qolgan ikki yigitni ham topdik! Ular yovvoyi hayvonlar suv ichadigan ko'lmakdan chanqog'ini qondirgan bo'lib, sho'r suv ta'sirida battar holsizlanib, yiqilgandi. Ammo nisbatan namlik topgani bois jon saqlay olgan. “Qirg kun qirg'in kelsa ham ajali yetgan o'ladi”, deganlari shu bo'lsa kerak. Axir olti kun suvsiz, yeguliksiz, nursiz, hech narsasiz jon saqlashning o'zi bo'ladimi! Bu mas-haqqatlar talaba yigitlarning do'stligini chig'irigdan o'tkazib, yanada mustahkamlagan bo'lsa ajab emas. Bu voqea nafaqat biz uchun, hatto eshitgan odamlar uchun ham dahshatli, unutilmas bir voqea bo'lib muhrlandi. Hatto kino ijodkorlarining ham e'tiborini tortdi. Yaqinda bu voqea asosida film ishlandi. Unda men ham epizod ijro etdim. Bu voqeani hali uzoq eslasak kerak...

Qoraqalpog'iston Respublikasi
Maxsus qutqaruv otryadi
feldsher-qutqaruvchisi
Alisher KENJEBAYEV
hikoyasini
Yulduz O'RMONOVA
oqqa ko'chirdi.

ELEKTROMOBILLARNI QUVVATLASH punktlarida yong'in chiqsa...



BUGUNGI KUNDA ELEKTROMOBILLARDAN FOYDALANISH DUNYO MIQYOSIDA JADAL SUR'ATLARDA ORTIB BORMOQDA. O'ZBEKISTONDA HAM EKOLOGIK TOZA VA ENERGIYA TEJAMKOR TRANSPORT VOSITALARIGA BO'LGAN QIZIQISH YILDAN-YILGA OSHAYOTIR.

2025-yil holatiga ko'ra, mamlakatimizda 87 mingta elektromobil ro'yxatdan o'tkazilgan bo'lib, ular barcha yengil avtomobillarning qariyb 1,8 foizini tashkil etadi. Shuningdek, "O'zbekiston – 2030" strategiyasida respublikada elektromobillar ulushini yaqin yillarda 10 foizga yetkazish maqsadi belgilangan.

Elektromobillar sonining ortishi, tabiiyki, ularni quvvatlash infratuzilmasini ham kengaytirishni talab etadi. Shu bilan birga, zaryadlash stansiyalaridan xavfsiz foydalanish, elektr jihozlarini to'g'ri o'rnatish va yong'inlarning oldini olish masalalariga alohida e'tibor qaratish zarur.

Shu munosabat bilan Toshkent viloyati Favqulodda vaziyatlar bosh boshqarmasi Texnik-ekspertiza markazi elektromobillarni zaryadlash punktlarida yong'in xavfsizligini ta'minlash bo'yicha quyidagi tavsiyalarni taqdim etadi.

ZARYADLASH PUNKTINI TO'G'RI TASHKIL ETISH MUHIM

Elektromobil zaryadlanadigan joy, avvalo, xavfsizlik talablariga javob berishi kerak. Zaryadlash hududi quyosh nuri va yog'ingarchilikdan himoyalangan, namlik hamda kuchli shamoldan imkon qadar pana joyda tashkil etilishi maqsadga muvofiq bo'lib, zaryadlash punktiga kirish va chiqish yo'llari to'sib qo'yilmasligi lozim. Favqulodda vaziyat yuzaga kelganida avtomobilni va odamlarni tezda xavfsiz hududga olib chiqish imkoniyati bo'lishi muhim.

Zaryadlash punktlariga harorat datchiklari va yong'in haqida erta xabar beruvchi qurilmalar o'rnatilishi tavsiya etiladi. Bu, ayniqsa, elektromobil nazoratsiz holda tarmoqqa ulangan paytda yuzaga kelishi mumkin bo'lgan nosozlik yoki yong'inni erta aniqlashga yordam beradi.

Zaryadlovchi qurilmani o'rnatishdan oldin uning maksimal quvvati aniqlanishi kerak. Masalan, qurilma 3 kVt, 7,4 kVt, 11 kVt yoki 22 kVt quvvatda ishlayishi mumkin. Shuningdek, elektr ta'minoti bir fazali yoki uch fazali ekanligi ham hisobga olinishi zarur bo'lib, zaryadlash qurilmasiga elektr energiyasini yetkazib beruvchi kabel uning yuklamasiga mos ravishda tanlanishi kerak. Elektr kabellari mexanik shikastlanish va tashqi ta'sirlardan himoyalangan, tegishli himoya qobig'iga, jumladan gofralangan himoya vositasiga ega bo'lishi lozim.

Kabel kesimi esa undagi tok miqdori, kabel uzunligi va ruxsat etilgan kuchlanish pasayishi hisobga olingan holda tanlanadi. Masofa uzoqlashgani sari kattaroq kesimli kabel talab etilishi mumkin.

Ayniqsa, elektromobilni xonadon, do'kon yoki restoran kabi obyektlarning mavjud umumiy elektr rozetkasiga ulashda ehtiyot bo'lish kerak. Chunki elektromobilning yuqori quvvatda va uzoq vaqt davomida zaryadlanishi mavjud elektr tarmog'iga qo'shimcha yuklama beradi. Natijada sim va kabelarning qizishi, kontakt joylarida o'tish qarshiligining ortishi, qisqa tutashuv va yong'in kelib chiqishi xavfi oshadi.

HIMOYA QURILMALARIDAN QANDAY FOYDALANISH LOZIM?

Elektromobilni zaryadlash jarayoni odatda uzoq vaqt davom etadigan doimiy elektr yuklamasi hisoblanadi. Shu sababli zaryadlash tizimi uchun quvvatga mos va zamonaviy himoya qurilmalaridan foydalanish muhim.

Jumladan, elektr tarmog'ida:

- UZO – himoya o'chirish qurilmasi;
- differensial avtomat (DIF himoya qurilmasi);
- kuchlanishni barqarorlashtirish uchun stabilizator;
- tarmoq kuchlanishini nazorat qilish uchun voltmeter;
- elektr toki va quvvat sarfini nazorat qilish uchun ampermetr;
- avtomatik himoya va ajratish qurilmalari kabi vositalardan foydalanish tavsiya etiladi.

Eslatma: elektr tarmog'i va zaryadlash uskunalarini loyihalash, o'rnatish, ulash hamda texnik sozlash ishlarini faqat tegishli ruxsatnoma va litsenziyaga ega bo'lgan malakali mutaxassislar amalga oshirishi lozim.

Agar elektromobil zaryadlanayotgan paytda yong'in sodir bo'lsa, zaryadlash qurilmasini va asosiy elektr avtomatini yoki ajratgichni o'chirish mumkin. Biroq bu faqat xavfsiz bajarish imkoniyati mavjud bo'lgan taqdirdagina amalga oshirilishi kerak. Agar elektr simlari yonayotgan bo'lsa, kuchli tutun chiqayotgan bo'lsa yoki elektr jihozlariga yaqinlashish xavf tug'dirsa, ularni o'chirish uchun suv seplashga urinmaslik kerak. Bunday vaziyatda eng to'g'ri yo'l odamlarni xavfsiz hududga olib chiqish va professional yong'in-qutqaruv xizmatlarini chaqirishdir.

Elektromobilda yong'in sodir bo'lganda imkon qadar tezroq 101, 1050 yoki

112 raqamlariga murojaat qilish lozim. Yong'in-qutqaruv xizmati dispetcheriga voqea joyining aniq manzilini aytish bilan birga, imkon qadar avtomobilning markasi, modeli va agar gibrid avtomobil bo'lsa, uning turi haqida ma'lumot berish muhim. Bu qutqaruvchilarga vaziyatga mos choralarni ko'rishga yordam beradi.

LITIY-IONLI BATAREYALAR BILAN BOG'LIQ YONG'INLARNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATI

Elektromobillarning aksariyatida litiy-ionli batareyalardan foydalaniladi. Bunday yong'inni oddiy yong'inlarga nisbatan bartaraf etish qiyinroq bo'lishi, batareyaning ichki qismlarida jarayon davom etishi va yong'in qayta alanganishi ehtimoli mavjud.

Shu sababli elektromobil batareyasida yong'in sodir bo'lganda o'z hayotingizni xavf ostiga qo'yib, yong'inni mustaqil ravishda bartaraf etishga urinmaslik, xavfsiz masofaga chiqish va professional yong'in-qutqaruv xizmatlarini kelishini kutish eng to'g'ri qarordir.

Elektromobillar sonining ko'payishi zamonaviy va qulay zaryadlash infratuzilmasini yaratishni talab etadi. Biroq zaryadlash stansiyalarining ko'payishi bilan bir qatorda ularning elektr va yong'in xavfsizligi talablariga muvofiqligi ham ta'minlanishi shart. Zaryadlash punktini to'g'ri loyihalash, sifatli elektr jihozlaridan foydalanish, himoya qurilmalarini o'rnatish, muntazam texnik ko'rikdan o'tkazish va xavfsizlik qoidalariga qat'iy rioya qilish yong'inlarning oldini olishning eng muhim omillaridir. Unutmang: elektromobilni xavfsiz zaryadlash nafaqat avtomobil va qurilmaning, balki inson hayotining xavfsizligini ta'minlashdir.

Doston NURILLAYEV,

Toshkent viloyati Favqulodda vaziyatlar bosh boshqarmasi Texnik-ekspertiza markazi kichik inspektori, kichik serjant

Quloqdagi nuqtalar – salomatlik xaritasi

INSON TANASINING AYRIM UZVLARIDA TANANING BARCHA A'ZOLARIGA TEGISHLI NUQTALAR BOR. SHULARDAN BIRI QULOQDIR.

QULOQNI UQALASH ORQALI ORGANIZMGA TA'SIR KO'RSATISH MUMKINMI? INSON TANASIDA SHUNDAY BIR A'ZO BORKI, UNING VAZIFASI GO'YOKI FAQAT ESHITISH BILAN CHEKLANGANDEK TUYULADI. ASLIDA ESA QULOQ ORGANIZMNING ASAB TIZIMI BILAN CHAMBARCHAS BOG'LIQ MURAKKAB SEZGI A'ZOSIDIR. SHUNING UCHUN HAM QADIMDAN TURLI XALQ TABOBATIDA QULOQQA ALOHIDA E'TIBOR BERILGAN.

Zamonaviy komplementar tibbiyotda aurikuloterapiya (quloqni uqalash, igna sanchish), ya'ni quloq suprasidagi muayyan sohalarni rag'batlantirish usuli qo'llanadi. Unda quloqda tananing turli qismlari bilan bog'liq deb qaraladigan nuqtalar mavjudligi ta'kidlanadi. Ayrim manbalarda bunday nuqtalar soni 100 dan ortiq, ba'zi xaritalarda esa 128 va undan ham ko'p deb ko'rsatiladi. Biroq nuqtalarining aniq soni barcha maktab va xaritalarda bir xil emas.

Eng muhimi, bu nuqtalarni uqalashni "barcha kasallikni davolaydigan usul" deb qabul qilmaslik kerak. Ilmiy tadqiqotlar aurikuloterapiyaning ayrim holatlarda, ayniqsa og'riqni kamaytirishda yordam berishi mumkinligini ko'rsatmoqda. Xotira va kognitiv faoliyatga ta'siri bo'yicha esa mavjud tadqiqotlar hali yetarlicha ishonchli emas. Nima bo'lganda ham, tananing bir qismini uqalash aslo salomatlikka zarar keltirmaydi.

Quloq suprasida juda ko'p sezuvchan asab tolalari mavjud. Ularning qo'zg'alishi asab tizimiga turli signallar yuborishi mumkin. Quloqni uqalaganda seziladigan iliqlik, yengil og'riq yoki yoqimli bo'shashish hissi ham shu sezuvchanlik bilan bog'liq. Shu sababli quloqni yengil massaj qilishni kundalik o'zini parvarish qilishning bir qismi sifatida qabul qilish mumkin. Ayniqsa uzoq vaqt kompyuter oldida ishlaydigan, kitob o'qiydigan yoki telefonga ko'p qaraydigan kishilar uchun qisqa muddatli yengil massaj umumiy bo'shashishga yordam berishi mumkin. Bu yerda bir nozik jihat bor: quloqdagi muayyan nuqtani bosish bilan organizmning muayyan a'zosi "to'g'ridan-to'g'ri davolanadi", degan tushuncha zamonaviy tibbiyotda to'liq isbotlangan qoida emas.

Xotirani kuchaytirish uchun-chi?

Keyingi yillarda quloq nuqtalarini rag'batlantirish xotira, diqqat va miya faoliyatiga ta'sir qilishi haqida tadqiqotlar ham o'tkazilgan. Biroq mavjud ilmiy sharhlar natijalari bir xil emas. Ayrim ishlar ijobiy o'zgarishlarni ko'rsatgan bo'lsa, boshqalarida aniq ustunlik tasdiqlanmagan. 2018 yilda e'lon qilingan tizimli sharhda kognitiv buzilish va demensiyaga oid aurikuloterapiya tadqiqotlari tahlil qilingan va dalillar cheklangani, tadqiqotlar soni kam hamda metodologik sifati yetarlicha yuqori emasligi qayd etilgan. Shuning uchun xotirasi susaygan odam faqat quloq massajiga ishonib qolmasligi kerak. Xotira uchun eng ishonchli odatlar – yetarli uyqu, muntazam jismoniy harakat, mutolaa, yangi narsalarni o'rganish, ijtimoiy faollik va shifokor tavsiyasiga amal qilishdir. Quloq massaji esa shularga qo'shimcha bo'lgan oddiy bo'shashtiruvchi mashq sifatida qaralishi mumkin. O'zbekiston sharoitida quloq massajini maxsus jihozlarsiz ham bajarish mumkin. Buning uchun avvalo qo'llar toza bo'lishi kerak.

Eng sodda usul – quloq suprasini yengil silash. Quloqning yuqori qismidan boshlab, chetlari bo'ylab pastga tushiladi. Keyin quloq suprasining ichki va tashqi qismi barmoq uchlari bilan yengil uqalanadi.



Ikkinchi usul – quloqni yengil ishqalash. Bosh va ko'rsatkich barmoq orasiga quloq suprasini olib, qattiq siqmasdan bir necha marta yuqoridan pastga qarab ishqalash mumkin.

Uchinchi usul – quloqni yengil cho'zish. Quloqning yuqori qismi barmoqlar bilan juda ehtiyotkorlik bilan ushlanib, biroz yuqoriga tortiladi. Keyin yon tomonga va pastga yengil harakat qilinadi.

Bu harakatlarni og'riq keltirmaydigan darajada bajarish kerak. Quloq qizarib, achishib yoki og'riy boshlasa, massajni to'xtatish lozim. "Nuqtani topdim" deb qattiq bosish shart emas. Xalq orasida "eng og'riqli nuqta – kasal a'zoning nuqtasi" degan qarash uchraydi. Buni qat'iy tibbiy mezon deb qabul qilish to'g'ri emas. Quloqdagi og'riqli joyning o'zi yallig'lanish, teri sezuvchanligi yoki boshqa sabab bilan bog'liq bo'lishi mumkin. Shuning uchun muayyan nuqtani topish maqsadida quloqni qattiq bosish, tirnash yoki ezish kerak emas.

Quloq massajining asosiy qoidasi – yengillik. Qaysi holatlarda yordamchi usul sifatida qarash mumkin? Aurikuloterapiya bo'yicha tadqiqotlarning bir qismi og'riqni boshqarishga bag'ishlangan. AQSH Milliy Qo'shimcha va Integrativ Salomatlik Markazi ma'lumotlarida quloq nuqtalari uqalanishining ayrim og'riq turlarida ijobiy natijalari qayd etilgan.

Shuningdek, uyqu bilan bog'liq tadqiqotlarda ham quloq nuqtalarini rag'batlantirish o'rganilgan. Ammo bu sohada ko'p tadqiqotlar kichik hajmda bo'lgan va dalillar sifati past yoki cheklangan deb baholangan.

Demak, quloq massajini bosh og'rig'i, charchoq, ruhiy taranglik yoki kun oxiridagi zo'riqish paytida yordamchi bo'shashtiruvchi usul sifatida ko'rish mumkin. Lekin kuchli yoki takrorlanuvchi og'riqning sababini aniqlash uchun shifokor ko'rigi zarur.

Qishloq joylarida yoki katta shaharlardan uzoq hududlarda insonlar ba'zan har qanday noqulaylikni uy sharoitida yengishga harakat qiladi. Quloq massajining afzalligi – unga murakkab asbob-uskuna kerak emas.

Ertalab yuz-qo'lni yuvgandan keyin bir-ikki daqiqa quloq suprasini yengil uqalash mumkin. Kechqurun esa ishdan yoki uzoq mutolaadan keyin shu harakatlarni yana bir necha daqiqa takrorlash mumkin. Bu jarayonni chuqur nafas olish bilan birlashtirish yanada yoqimli bo'ladi: sekin nafas olish, quloqni yengil silash va yelkalarni bo'sh qo'yish. Bunda maqsad "kasallikni nuqta orqali davolash" emas, balki insonning o'z tanasiga e'tibor qaratishi va biroz dam olishidir.

Nuqtani axtarishdan ko'ra zararsiz uqalashni odat qilgan yaxshiroq. Salomatlikda bitta "sehrli nuqta"ni izlash-

dan ko'ra, har kuni takrorlanadigan yaxshi odatlar ko'proq ahamiyatga ega.

Quloqni uqalash bilan birga ertalab biroz badantariya qilish, toza havoda yurish, yetarli suv ichish, me'yorda ovqatlanish, kechasi yaxshi uxlash, kitob o'qish va miyani yangi ma'lumotlar bilan mashq qildirish – xotira va umumiy salomatlik uchun ancha keng qamrovli yondashuvdir.

Quloq massaji esa ana shu odatlar qatorida kichik, oson va yoqimli mashq bo'lib xizmat qilishi mumkin. Quloqda yara, tirnash, teri kasalligi, kuchli yallig'lanish yoki infeksiya belgilari bo'lsa, uni uqalash tavsiya etilmaydi. Quloq og'rig'i, eshitish pasayishi, quloqdan suyuqlik yoki qon kelishi kabi holatlarda massaj bilan cheklanib qolmasdan, shifokorga murojaat qilish kerak. Ignas bilan ta'sir ko'rsatish esa uy sharoitida bajariladigan ish emas. Akupunkturada sterillik va mutaxassis malakasi juda muhim; noto'g'ri bajarilganda infeksiya kabi asoratlar yuzaga kelishi mumkin. Aurikuloterapiyaga oid xavfsizlik sharhlarida quloq akupressurasida teri ta'sirlanishi, noqulaylik va yengil og'riq kabi holatlar qayd etilgan. Ko'p hollarda ular yengil va vaqtinchalik bo'lgan.

Qulog'ingizga quloq tuting

Quloq – inson tanasidagi juda nozik va qiziqarli a'zolaridan biri. Undagi ko'p sonli sezuvchan tuzilmalar uni nafaqat eshitish, balki asab tizimi bilan bog'liq jarayonlarni o'rganish nuqtayi nazaridan ham qiziqarli qiladi.

Quloqda "128 ta nuqta bor" degan ma'lumotni esa o'zgarimas va yagona ilmiy raqam sifatida emas, turli aurikuloterapiya xaritalarida nuqtalar soni har xil belgilanishi haqidagi ma'lumot sifatida qabul qilish ma'qul. Eng muhimi – bu usuldan oqilona foydalanish. Quloqni yengil uqalash insonga xotirjamlik, bo'shashish va o'z tanasiga e'tibor berish hissin berishi mumkin. Ayrim og'riq holatlarida aurikuloterapiyaning foydasi bo'yicha ham ilmiy dalillar mavjud.

Quloqni uqalashning eng yaxshi tomoni – u tanani tetiklashtirib, ko'z nurini yaxshilaydi, umurtqa a'zolari faoliyatini normalashtiradi. Shunday ekan, salomatlikka e'tiborni ba'zan katta ishlardan emas, kichik odatlardan boshlash ham mumkin. Bir necha daqiqa quloqni yengil silash, chuqur nafas olish, ko'zni yumgan holda biroz tin olish – badan va ruhga "men seni unutmadim" degan e'tiborning oddiy ifodasidir.

Guli IKROM qizi,
jurnalist

	Bog'lanish, ulanish					Yozuvchi Uilyam ... ("Gamlet")		Shanbalik (sinonim)		A'zoyi badan, vujud		Yangi, ammo buzuv tovar				
	"... va Majnun" (doston)		Hokandozga yig'iladi	Baliq ovlash quroli		"Pit-pildiq" qush						Kolgotka matosi		A.Navoiyning shoh do'sti Husayn ...		AQSh shtati
						Portret, foto		Parijdagi daryo		Hovli o'rtasidagi shiyyon						
	"Yirtqich mushuk"		Zavod xodimi	Tashkilot, idora								Og'irlik, vazn		Metro bekati		Osiyodagi kurort mamlakat, Bangkok
						Poytaxti Lima					Turkmaniston pul birligi					
"Guruch ...siz bo'lmaydi"	Qobiliyat (sinonim)	Vulqon cho'qqisi		"Betimni ...i, jonimni huzuri!"				Agata Kristi izquvari Erkyul ...							Ko'pkari qatnashchisi	
					Efiopiya, Angola joylashgan qit'a	Mexanizm skeleti				Oshiq yigitni qizga vakili						
	Toshkentdagi tarixiy daha											Kvartira mehmonxonasi				
	Jajji, jimit		Okean ostidagi marjon qoyasi													
												Eshak tortadigan ulov	Ko'rsatish olmoshi	Samolyot rusumi		
	Tovuqdan yirik uy parrandasi		Shokolad kukuni													
												Boks bellashuvi bo'limi		Sanoq son		Ravon, tekis
Stol o'yini		"Dersu ..." (b/f)		Shoxdor tog' qo'yi								Graf mushketyor				
					"... hammom, ... tos!"	Go'sha, maskan						Iftorlik shirinligi	"O'zbekning ... qiziq"			
Uzum kislotasi		Aristotelning sharqona nomi						Beshyog'ochdagi musiqiy teatr		"Os, taqib qo'y!"					Korona-virus shtammi	
					Bor yo'g'i, bori	"Shoushenkdan ..." (b/f)						Baham-jihat, ahil	"Ketma!" (sinonim)			
	Futbolchi Muhammad ...		Litva valyutasi					Genetik nusxa					Xo'jako'rsinga, ... jimida			
							Lafz, burd	Rasmli boshqotirma		Sarishta, pokiza	Nemis sport firmasi	... ovqatlar do'koni				
	Rossiyalik qo'shiqchi Sofiya ...	Poytaxtii Manama (Osiyo)		Xo'ja Nasridin ...		2016-yilgi Olimpiada shahri				Ota (shevada)			Ayollar ismi	Boshqaboshqa, maxsus		Qo'shiqchi Mohira ...
				Xorijlik xonanda ... Mehdi-zade						Farg'ona viloyati tumani						
Mashhur shved estrada kvarteti	Qizil donachali meva					Xitoy gimnastikasi		Asal, ... qovog' ...				Aktrisa ... Qurbonova		Anjeles		
Qat'iy qaror, va'da				Fahm-farosat				"A" ..., "B" undosh tovush		O'rtayer dengizidagi orol						
	"Lazgi", "Tanovar", "Lambada"					24 soat						"XX ... foks" (kinokompaniya)		Eng ulkan baliq		Tug'ma qizg'ish dog'
	Jannatdan chiqqan hayvon		Nasiba, ...-ro'z		Miniatyurachi adib ... Jamol		Iymonish, isnod					Aka-uka Lyumerlar ixtirosi				
			"Ona sutiday ..."						Buyum, ashyo		"Sarbon" solisti Farhod ...					
	Ushog'i ham aziz ne'mat				Kompyuter nashr uskunasi							Mahsulot idishi				

RAQAMLI OLAM VA YOZUV MADANIYATI



BUGUN KIMGADIR XABAR YUBORISH, MA'LUMOT JO'NATISH YOKI MAKTUB YO'LLASH UCHUN QOG'UZ-QALAM IZLAB O'TIRISHGA HOJAT YO'Q. QO'L TELEFONIMIZNI OLIB, DUNYONING NARIGI CHEKKASIDAGI TANISHIMIZ, DO'STIMIZ YOKI QARINDOSHIMIZ BILAN BIR NECHA SONIYA ICHIDA BOG'LANISHIMIZ MUMKIN. BIR PAYTLAR KUNLAB, HAFTALAB KUTILGAN XATLAR ENDI BIR LAHZADA MANZILIGA YETIB BORADI. AXBOROT ALMASHISH TEZLIGI SHU QADAR OSHDIKI, KECHAGINA TASAVVUR QILISH QIYIN BO'LGAN IMKONIYATLAR BUGUN KUNDALIK HAYOTIMIZNING ODDIY BIR QISMIGA AYLANDI.

Virtual olam esa tobora kengayib bormoqda. Ijtimoiy tarmoqlar, messenjerlar, turli platformalar hayotimizning ajralmas qismiga aylandi. Biz u yerda nafaqat axborot olamiz, balki o'z fikrimizni yozamiz, izoh qoldiramiz, munosabat bildiramiz, boshqalar bilan muloqot qilamiz. Qisqasi, raqamli makonda har birimiz o'ziga xos "yozuvchi"ga aylanib boryapmiz.

Ammo shu o'rinda bir savol tug'iladi: biz raqamli olamga qanchalik tez moslashayotgan bo'lsak, yozuv madaniyatimiz ham shunchalik yuksalyaptimi?

Afsuski, har doim ham unday emas. Ijtimoiy tarmoqlardagi yozuvlarga bir nazar tashlang. Adabiy til me'yorlariga rioya qilinmagan, so'zlar ataylab buzib yozilgan, harflar tushirib qoldirilgan, lotin va kirill alifbolari aralashtirilgan, tinish belgilariga esa deyarli ehtiyoj yo'qdek tasavvur uyg'otadigan matnlarni ko'p uchratasiz.

Qisqartma so'zlar, sheva va lahjaga xos iboralar, o'rinsiz xorijiy so'zlar, grammatik jihatdan noto'g'ri tuzilgan jumlar... Bularning barchasi internetdagi kundalik yozishmalarning odatiy manzarasiga aylanib borayotgandek.

"Tez yozsam bo'ldi", "Baribir tushunadi", "Internetda hamma shunday yozadi" – ko'pchilik uchun ana shunday qarashlar

o'zini oqlash uchun yetarlidek go'yo. Bir qarashda arzimadek tuyuladigan bu holat aslida arzimasi emas. Chunki odatga aylangan har qanday beparvolik, vaqt o'tishi bilan madaniyatning bir qismiga aylanib qolishi mumkin.

Bugun birgina messenjerda shoshilib yozilgan so'z haqida jiddiy o'ylamasligimiz mumkin. Ammo aynan shu beparvolik takrorlana-takrorlana yozuv odatiga aylanadi. Yozuv odati esa bora-bora yozma nutqimizga ko'chadi.

YouTube, Telegram, Instagram va boshqa platformalardagi izohlarni kuzating. Har kuni minglab, millionlab odamlar turli mavzularda fikr bildiradi. Ularning orasida mazmunli, savodli, teran fikrlar bilan bir qatorda, imlo va uslub qoidalariga mutlaqo rioya qilinmagan yozuvlar ham talaygina. Ba'zida shunday izohlarga duch kelasizki, muallif nima demoqchi ekanini anglash uchun uning yozganini bir necha bor o'qishga to'g'ri keladi.

Eng achinarlisi esa – bunday yozuvlar ba'zan minglab "layk"lar oladi. Shunda beixtiyor o'ylab qolasiz: biz xatoni ham me'yor sifatida qabul qilishga o'rganib qolmayapmizmi?

Muammo tasodifiy xatoda emas.

Muammo – xatoni xato deb bilmay qo'yishimizda. Agar noto'g'ri yozish odatiy holga aylansa, imlo qoidalariga amal qilish

ortiqcha tashvishdek ko'rinsa, adabiy til me'yorlariga rioya qiladigan odam "eskicha fikrlaydigan" kishidek tasavvur qilinsa, bu allaqachon jiddiyroq muammoga aylanadi.

Yana bir jihat bor. Bizdan keyingi avlod bugungi raqamli izlarimizni qabul qiladi. Bugun yozayotgan xabarlarimiz, maqolalarimiz, elektron hujjatlarimiz, ijtimoiy tarmoqlardagi fikrlarimiz – bularning barchasi kelajak uchun ma'lum ma'noda yozma merosdir. Shu o'rinda o'zimizga yana bir savol beraylik: biz kelajak avlodga qanday yozuv madaniyatini qoldiryapmiz?

Agar biz har bir so'zni buzib yozsak, harflarni tushirib qoldirsak, tinish belgilarini keraksiz deb bilsak, lotin va kirillni aralashtirsak, xatolarni ko'rib ham indamasak, ertaga bularning barchasi odatiy holga aylanib qolmaydimi?

Bugun foydalanayotgan messenjerlarimiz o'rni ertaga boshqa platformalar egallashi mumkin. Yangi dasturlar, yangi qurilmalar, yangi aloqa vositalari paydo bo'ladi. Biz esa ulardan foydalanishda davom etamiz. Ammo texnologiyalar o'zgarisa-da, tilimizga bo'lgan mas'uliyatimiz o'zgarmasligi kerak.

Shunday ekan, har safar telefonimiz klaviaturasini ochganimizda, o'zimizga oddiy bir savolni berib qo'yaylik: men texnologiyadan foydalanib, uni o'z maqsadimga xizmat qildiriyapmanmi yoki texnologiya meni shoshqaloqlik va beparvolikka o'rgatyaptimi?

Xabar yozayotganimizda ham, izoh qoldirayotganimizda ham, reklama yoki e'lon tayyorlayotganimizda ham so'zga hurmat bilan munosabatda bo'laylik. Shoshilmaylik. So'zlarni buzib yozmaylik. Keraksiz qisqartmalardan voz kechaylik. Tinish belgilarini unutmaylik. Lotin va kirill yozuvlarini aralashtirmaylik.

Bir necha soniyani tejash uchun so'zni buzib yozish shart emas. Axir, yozgan har bir so'zimiz – o'zimiz haqimizda aytilgan gap. Bexato yozuv – shunchaki savodxonlik belgisi emas. U tilga hurmat, o'ziga hurmat va millatga bo'lgan mas'uliyat ifodasidir. Shuni unutmaylik: texnologiyalar tezlashgani sari bizning so'zimiz qadrsizlanmasligi, aksincha, yanada teran, aniq va savodli bo'lishi kerak.

Raqamli olam o'zgaradi. Platformalar almashadi. Qurilmalar yangilanadi. Ammo ona tilimiz – biz bilan qoladi. Uni qanday asrash esa o'z qo'limizda.

Shahlo G'ANIYEVA,

Toshkent amaliy fanlar universiteti
filologiya fakulteti sirtqi
bo'lim talabasi

Muzeydagi kechinmalarim

QATAG'ON QURBONLARI

Bir ko'ray, deb kirgandim,
Shu tob,
Gidni tinglab qotdim shu ko'yi.
Xayollarim uchirdi shitob
Prokuratura muzeyi...

So'zin o'zi dahshat – qatag'on –
Oqillarning boshiga yetgan,
Hech bir soha qolmagan omon,
Avlodlarni qaqqshatib ketgan...

Gid gapirar, hamma sukutda,
Qalbim esa qilar g'alayon.
Qanday kelding?!
Ne balo eding?!
Noming o'chsin, qattol qatag'on?!

Qancha fozil ketdi surgunga,
– Farzandi-chi?!
– Yetimxonaga...
Hayhot, shuncha uqubat ko'rgan,
Qancha bola, ota-ona-ya?!

Axir zo'rlar sochilib ketgan,
Eng saralar otilib ketgan.
Keksami-yosh, elim, yurtim deb
Bosh ko'targan osilib ketgan.

Tuhmat, fitna, ko'rgilik qancha,
Manzil – surgun, qismatlar – qamoq.
Adolat bo'lmagan bir oncha,
Faqat o'lim, taqib-u qiynoq...

Or, g'ururim jo'sh urdi tinglab:
Qiynoq chunon o'tib ketgan on,
Shunda ham haq yo'lda mard turib,
Burchga sodiq ketgan tandan jon...

Shukur, bugun hurlik, farog'at,
Kim aslida kim bildik, mana.
Tiklandi tarixiy adolat,
Tiklandi haqiqiy xotira.

Haq yo'lida pok ketgan vijdon,
Milliy g'urur, o'zlik, sha'n, orlar,
Muallim yo ishchimi, dehqon,
Sudya, zobit, prokurorlar...

Bugun ular haqida bilish,
Anglash,
Yodin e'zozlash vaqti.
Bu – ajdodlar oldidagi burch,
Avlodlarning bizdagi haqqi...

O'ylab o'yim tugamaydi hech,
Lekin she'rga yakun bitdim men.
Vaqt ham o'tib bo'libdi-ku kech,
Muzeydan ming o'ya ketdim men.

Yozibdi-da, deyish ham mumkin,
Quruq gaplar kimga ham kerak.
Holatimni tushunish uchun
Muzeyni bir aylanish kerak.

Botir SOBIROV,

Harbiy prokuratura xodimi

Vaziyat

gazetasi



MUASSIS:
**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
FAVQULODDA VAZIYATLAR
VAZIRLIGI**

Bosh muharrir:
podpolkovnik
Rustam ALIMOV

Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqriz qilinmaydi va mualliflarga qaytarilmaydi. Mualliflar fikri tahririyat nuqtayi nazaridan farqlanishi mumkin.

Gazeta tahririyat kompyuterxonasida sahifalandi.

Gazeta har haftaning payshanba kuni chiqadi. Topshirish vaqti – 15.00. Topshirildi – 15.00.

Bosh muharrir o'rinbosari:
Dilmurod DO'ST

Navbatchi muharrir:
D.Do'stbekov
Musahhih:
B. Yunusova
Sahifalovchilar:
M. Hamroyev
B. Salohiddinov

Tahririyat manzili:
100084, Toshkent shahri,
Yunusobod tumani,
Sh. Rashidov ko'chasi, 17-uy.

@vaziyat_muhofaza

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligida 2007-yil 3-yanvarda 0096-son bilan ro'yxatga olingan.

Gazetadan olingan materiallar manbasi ko'rsatilishi shart.

Gazeta "Sharq" NMAK bosmaxonasida bosildi.
Bosmaxona manzili:
Toshkent shahri, Mirobod tumani,
Buyuk Turon ko'chasi, 41-uy.
Buyurtma № G-1049.
Bichimi: A3, hajmi: 4 b.t.
Adadi – 20075 nusxa.

ISSN 2091-5292

Gazetani elektron ko'rinishda o'qishingiz mumkin:



Indeks:
yakka obunachilar va
tashkilotlar uchun – 382